

WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
Małgorzata Motylow

KRR.410.001.02.2023

Pani
Aleksandra Hadzik
Prezes
Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
al. Niepodległości 190
00-608 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/001 Wykonanie budżetu państwa w 2022 r. w części 72 – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz realizacja planów finansowych Funduszu Emerytalno-Rentowego i Funduszu Administracyjnego

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, al. Niepodległości 190, 00-608 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Aleksandra Hadzik, Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, od 29 października 2018 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Joanna Szulowska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KRR/59/2022 z 29 grudnia 2022 r. 2. Waldemar Wojnicz, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr KRR/3/2023 z 27 stycznia 2023 r. 3. Tomasz Grudziński, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KRR/61/2022 z 29 grudnia 2022 r. 4. Jarosław Odachowski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KRR/62/2022 z 29 grudnia 2022 r. 5. Artur Tomaszewski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KRR/60/2022 z 29 grudnia 2022 r. <p>(akta kontroli str.1-10)</p>

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli	Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2022 oraz ocena wykonania planów finansowych Funduszu Emerytalno-Rentowego (dalej FER) i Funduszu Administracyjnego (dalej FA), pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta części budżetowej 72 – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (dalej KRUS lub Kasa) oraz dysponenta FER i FA.
Zakres kontroli	Ocenie podlegały w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> – realizacja wydatków budżetu państwa w części 72 – KRUS, w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych, – planowanie i realizacja przychodów FER i FA, – planowanie i wykonanie kosztów FER i FA oraz efekty realizowanych zadań, w tym stopień ich realizacji, – gospodarowanie wolnymi środkami FER i FA,

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej ustawa o NIK.

- sporządzenie sprawozdań budżetowych (rocznych oraz za IV kwartał 2022 r.) oraz sprawozdań za IV kwartał 2022 r. w zakresie operacji finansowych, dotyczących części 72 – KRUS, FER i FA,
- system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań budżetowych (rocznych oraz za IV kwartał 2022 r.) oraz sprawozdań za IV kwartał 2022 r. w zakresie operacji finansowych, dotyczących KRUS, części 72 – KRUS, FER i FA,
- nadzór i kontrola sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ust.1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych² (dalej ufp), w tym nadzór nad wykorzystaniem i rozliczeniem dotacji wypłaconych z budżetu państwa w części 72 – KRUS.

Ponadto przeprowadzono analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych w 2022 r. z wynikami roku 2021.

Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych:

- analiza realizacji wydatków budżetu państwa w części 72 – KRUS, w tym efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków publicznych,
- kontrola prawidłowości blokowania planowanych wydatków w części 72 – KRUS,
- szczegółowa analiza wybranych dotacji budżetowych zrealizowanych w części 72 – KRUS oraz kontrola wykorzystania środków otrzymanych z rezerw budżetowych w części 72 – KRUS,
- analiza stanu zobowiązań w części 72 – KRUS,
- analiza zmian planów finansowych FER i FA,
- analiza wykonania planu przychodów i planu kosztów FER i FA, w tym analiza realizacji zadań i uzyskanych efektów rzeczowych w wyniku poniesionych kosztów,
- analiza stanu pozostałych do zapłaty należności FER i FA,
- szczegółowa analiza wybranej próby kosztów FER i FA,
- analiza stanu zobowiązań FER i FA,
- analiza wybranych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego w FA,
- gospodarowanie wolnymi środkami FER i FA,
- analiza prawidłowości sporządzenia rocznych i za IV kwartał 2022 r. sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań za IV kwartał 2022 r. w zakresie operacji finansowych dotyczących części 72 – KRUS oraz FER i FA,
- analiza stosowanych przez Prezesa KRUS procedur kontroli zarządczej dotyczących sporządzania rocznych i za IV kwartał 2022 r. sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań za IV kwartał 2022 r. w zakresie operacji finansowych dotyczących części 72 – KRUS oraz FER i FA.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej kontrolowanej działalności.

---

² Dz. U. z 2022 r. poz. 1634 ze zm.

Zgodnie z założeniami kontroli wykonania budżetu państwa w 2022 r., mając na uwadze dotychczasowe wyniki kontroli NIK, w tym nieujawnienie nieprawidłowości które mogły mieć wpływ na prowadzenie ksiąg rachunkowych w bieżącej kontroli, jak również fakt, iż księgi rachunkowe i sporządzane na ich podstawie sprawozdanie finansowe KRUS podlega badaniu przez biegłego rewidenta, a w opiniach o sprawozdaniach finansowych za lata 2019–2021 stwierdzono, że sprawozdania finansowe KRUS za każdy badany rok przedstawiały rzetelny i jasny obraz sytuacji finansowej jednostki, a także że zostały sporządzone na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych – odstąpiono od badania systemu rachunkowości i ksiąg rachunkowych KRUS.

(akta kontroli str. 2265-2271)

III. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2022 r. w części 72 – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz realizację planów finansowych Funduszu Emerytalno-Rentowego i Funduszu Administracyjnego na 2022 r.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W toku przedstawionych powyżej działań kontrolnych w zakresie realizacji wydatków budżetu państwa w części 72 – KRUS, w tym efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków publicznych, blokowania planowanych wydatków budżetu państwa w części 72 – KRUS, wykorzystania rezerw celowych w części 72 – KRUS, przekazywania dotacji na FER z części 72 – KRUS, realizacji w 2022 r. planów finansowych FER oraz FA, sporządzenie sprawozdań budżetowych (rocznych oraz za IV kwartał 2022 r.) oraz sprawozdań za IV kwartał 2022 r. w zakresie operacji finansowych, dotyczących części 72 – KRUS i państwowych funduszy celowych (FER i FA), których dysponentem jest Prezes KRUS oraz systemu kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania i rzetelności ww. sprawozdań, nie stwierdzono nieprawidłowości.

Nieprawidłowości stwierdzone w zakresie dwóch z siedmiu wybranych do badania postępowań o udzielenie zamówienia publicznego w ramach FA polegały na niepełnym zastosowaniu kryteriów określonych w zarządzeniu dotyczącym udzielania zamówień publicznych wyłączonych z zastosowania ustawy z 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych⁴, jednakże nie wpłynęły one na wyniki tych postępowań, prawidłowość zawarcia umów i poniesionych kosztów.

Nieprawidłowości te jednak nie miały wpływu na ocenę wykonania planu finansowego FA w 2022 r.

³ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2022 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej, ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 1710, ze zm., dalej ustawa pzp.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Dochody budżetowe części 72 – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

Opis stanu faktycznego

W 2022 r. dochody budżetowe w części 72 – KRUS zostały zrealizowane w kwocie 134,6 tys. zł i były ponad siedmiokrotnie wyższe od planu ustalonego w ustawie budżetowej na rok 2022 z dnia 17 grudnia 2021 r.⁶ (19 tys. zł) oraz były o 35,4% niższe od dochodów uzyskanych w 2021 r. (208,5 tys. zł). Głównym źródłem dochodów w części 72 – KRUS były dochody w kwocie 129,7 tys. zł z tytułu nienależnie pobranych świadczeń finansowanych z budżetu państwa zleconych do wypłaty KRUS, tj. uzyskane z tytułu zwrotu ujawnionych w 2022 r. nadpłat zasiłków opiekuńczych i zasiłków z tytułu kwarantanny⁷, wypłaconych przez KRUS do 30 września 2020 r.

Na koniec 2022 r. wystąpiły należności w kwocie 43,4 tys. zł, w tym kwota 28,3 tys. zł stanowiła zaległości. Zaległości te były o 45,9% wyższe od zaległości na koniec 2021 r. (19,4 tys. zł) i dotyczyły głównie nienależnie pobranych świadczeń finansowanych z budżetu państwa zleconych do wypłaty KRUS, tj. stwierdzonych w 2022 r. nadpłat zasiłków opiekuńczych i zasiłków z tytułu kwarantanny wypłaconych przez KRUS do 30 września 2020 r.

(akta kontroli str. 2195-2205)

OBSZAR

2. Wydatki

2.1. Wydatki budżetu państwa w części 72 – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

Opis stanu faktycznego

Wydatki budżetu państwa, zaplanowane w ustawie budżetowej na 2022 r. w części 72 – KRUS w kwocie 19 150 091 tys. zł, zostały w trakcie roku zwiększone ze środków rezerw celowych łącznie o 0,7 tys. zł, na podstawie dwóch decyzji Ministra Finansów⁸ z 7 kwietnia i 24 listopada 2022 r.

Badaniem objęto 100% środków przyznanych z rezerw celowych. Przyznane rezerwy celowe (z cz. 83, poz. 16 – Zobowiązania wymagalne Skarbu Państwa), dysponent części wykorzystał celowo i w całości, tj. w 100% na pokrycie refundacji kosztów poniesionych przez Oddział Regionalny KRUS w Krakowie z tytułu wypłaty jednorazowych dodatków pieniężnych⁹. Prawidłowo dokonano zmian w planie

⁵ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ Dz. U. z 2022 r. poz. 270, dalej ustawa budżetowa na rok 2022.

⁷ Zasiłki opiekuńcze i zasiłki z tytułu objęcia kwarantanną to świadczenia, które przysługiwały w związku z realizacją przepisów ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 568, ze zm.) oraz ustawy z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz. U. poz. 875, ze zm.) – dalej zasiłki opiekuńcze i zasiłki z tytułu objęcia kwarantanną.

⁸ Ilekroć w niniejszym wystąpieniu jest mowa o Ministrze Finansów należy przez to rozumieć ministra właściwego do spraw: budżetu, finansów publicznych i instytucji finansowych, którego funkcję w latach 2021–2022 sprawował odpowiednio: Minister Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej (od 6 października 2020 r. do 26 października 2021 r.), Minister Finansów (od 26 października 2021 r. do 9 lutego 2022 r. oraz od 26 kwietnia 2022 r.), oraz Prezes Rady Ministrów, wykonujący obowiązki Ministra Finansów (od 9 lutego 2022 r. do 26 kwietnia 2022 r.).

⁹ Jednorazowy dodatek pieniężny to świadczenie, o którym mowa w ustawie z dnia 15 stycznia 2016 r. o jednorazowym dodatku pieniężnym dla niektórych emerytów, rencistów i osób pobierających świadczenia przedemerytalne, zasiłki przedemerytalne, emerytury pomostowe albo nauczycielskie świadczenia kompensacyjne w 2016 r. (Dz. U. poz. 2011), dalej jednorazowy dodatek pieniężny.

finansowym dysponenta części 72 – KRUS, polegających na zwiększeniu planu wydatków ze środków rezerw celowych.

Wydatki na sfinansowanie wypłaty jednorazowych dodatków pieniężnych nie zostały ujęte w ustawie budżetowej na 2022 r., mimo realizacji w roku 2021 wydatków w tej pozycji w kwocie 1,5 tys. zł. Prezes KRUS wyjaśniła, że nie można było przewidzieć tych wydatków na etapie planowania budżetu na 2022 r., ponieważ wynikały z wydanych w 2022 r. decyzji Prezesa KRUS w sprawie ustalenia prawa do jednorazowych dodatków pieniężnych.

W 2022 r. nie zwiększano planu wydatków części 72 – KRUS ze środków rezerwy ogólnej.

W 2022 r. blokowania planowanych wydatków w części 72 – KRUS dokonano dwoma decyzjami Prezesa KRUS (z 14 listopada i 15 grudnia 2022 r.) na łączną kwotę 212 200 tys. zł. W ramach blokowania planowanych wydatków 200 000 tys. zł stanowiły wydatki na dotacje na FER, 12 000 tys. zł - wydatki na świadczenia społeczne i 200 tys. zł - wydatki na składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Decyzje w sprawie blokowania planowanych na rok 2022 wydatków Prezes KRUS podjęła po przeprowadzeniu analizy wykonania planu finansowego FER za dziewięć i 11 miesięcy 2022 r., wykonania planu świadczeń finansowanych z budżetu państwa zleconych do wypłaty KRUS za dziewięć miesięcy 2022 roku oraz wykonania planu wydatków na składki na ubezpieczenie zdrowotne za 11 miesięcy 2022 r. W wyniku analiz stwierdzono, że realizacja wydatków będzie niższa niż planowano i w związku z tym nastąpi nadmiar posiadanych środków.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w badanej próbie blokowanych planowanych wydatków. Blokowanie planowanych wydatków było zgodne z przepisami ufp i nastąpiło niezwłocznie po ustaleniu, że wydatek nie będzie realizowany.

Na podstawie decyzji Ministra Finansów z 22 grudnia 2022 r. plan wydatków w cz. 72 – KRUS został zmniejszony o kwotę ww. zablokowanych planowanych wydatków, a planowane wydatki w kwocie 212 200 tys. zł zostały przeniesione do utworzonej w 2022 r. nowej rezerwy celowej poz. 80 pn. „Rezerwa na wpłatę do Funduszu Przeciwdziałania COVID-19”.

(akta kontroli str. 2280-2340)

Plan wydatków po zmianach w części 72 – KRUS na 2022 r. został ustalony w wysokości 18 937 891,7 tys. zł.

Wydatki budżetu państwa w części 72 – KRUS zostały zrealizowane w 2022 r. w kwocie 18 931 797,6 tys. zł, tj. w 100% planu wydatków po zmianach.

W 2022 r. Kasa nie planowała i nie realizowała wydatków z budżetu środków europejskich.

W 2022 r. Prezes KRUS, jako dysponent części 72 – KRUS, nie otrzymał polecenia Prezesa Rady Ministrów, wydanego w trybie art. 69 ust. 2 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw¹⁰, wpłaty środków budżetowych na Fundusz Przeciwdziałania COVID-19.

¹⁰ Dz. U. z 2020 r. poz. 568 ze zm., dalej ustawa o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw.

W 2022 r. wyższa realizacja wydatków budżetowych w części 72 – KRUS o 265 146,8 tys. zł, tj. o 1,4% w stosunku do wykonania w 2021 r. (18 666 650,8 tys. zł) spowodowana była w szczególności: waloryzacją świadczeń emerytalno-rentowych w 2022 r. wypłacanych w ramach FER (wzrost wydatków o 291 298,3 tys. zł w porównaniu do 2021 r.), zwiększeniem środków na zakup usług zdrowotnych w ramach Funduszu Prewencji i Rehabilitacji (wzrost wydatków o 1660 tys. zł w porównaniu do 2021 r.) oraz zmniejszeniem liczby beneficjentów pobierających wypłaty świadczeń finansowanych z budżetu państwa zlecone do wypłaty KRUS (zmniejszenie wydatków o 25 718,8 tys. zł w porównaniu do 2021 r.).

Zwrotu niewykorzystanych środków na wydatki budżetowe w 2022 r. w części 72 – KRUS w kwocie 6094,1 tys. zł dokonano terminowo, tj. 23 stycznia 2023 r., na centralny rachunek budżetu państwa w Ministerstwie Finansów.

Wydatki na dotacje w części 72 – KRUS (18 679 544,7 tys. zł) stanowiły 98,7% wydatków zrealizowanych w tej części. Dotacje na FER wyniosły 18 658 331,7 tys. zł, tj. 99,9% wydatków w tej grupie ekonomicznej.

U dysponenta części 72 – KRUS badaniem objęto próbę dotacji dobraną w sposób celowy ze względu na miesiące w 2022 r., w których zrealizowano wypłaty dotacji w najwyższych kwotach, tj. w październiku 2022 r. (1 720 015 tys. zł) i w grudniu 2022 r. (1 833 781,9 tys. zł).

Skontrolowane operacje dotyczyły przekazania środków dotacji z rachunku bankowego wydatków budżetowych dysponenta części 72 – KRUS na rachunek bankowy FER w wybranych miesiącach, w łącznej kwocie 3 553 796,9 tys. zł i stanowiły 19% kwoty zrealizowanych wydatków na dotacje w 2022 r. w tej części budżetowej (18 679 544,7 tys. zł). W badanej próbie nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 2206-2253, 2280-2340, 2359)

Ponadto, w części 72 – KRUS, w ramach zadań zleconych do wypłaty KRUS w 2022 r., zrealizowano wydatki w kwocie 244 162,7 tys. zł, z przeznaczeniem na:

- 2867 świadczeń rentowych dla inwalidów wojennych, wojskowych i osób represjonowanych na kwotę 90 779,2 tys. zł – podstawa prawna art. 4 ust. 1, art. 2 ust. 1 lit. a i art. 3 ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin¹¹ w związku z art. 33 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników¹²,
- 351 154 ryczałty energetyczne na kwotę 66 647 tys. zł – podstawa prawna art. 24 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatanach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego¹³, art. 3 ust. 1 i art. 4 ustawy z dnia 2 września 1994 r. o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych¹⁴, art. 7 ust. 1 i art. 12 ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących cywilnym niewidomym ofiarom działań wojennych¹⁵,

¹¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 2287, ze zm.

¹² Dz. U. z 2023 r. poz. 208, dalej ustawa o ubezpieczeniu społecznym rolników.

¹³ Dz. U. z 2022 r. poz. 2039.

¹⁴ Dz. U. z 2021 r. poz. 1774.

¹⁵ Dz. U. z 2021 r. poz. 1820.

- 100 185 dodatków kombatanckich na kwotę 25 278,4 tys. zł – podstawa prawna art. 24 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego,
- 67 693 świadczenia pieniężne dla osób deportowanych do pracy przymusowej na kwotę 15 193,3 tys. zł – podstawa prawna art. 5 ust. 1 i art. 6 ustawy z dnia 31 maja 1996 r. o osobach deportowanych do pracy przymusowej oraz osadzonych w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich¹⁶,
- 286 670 dodatków kompensacyjnych na kwotę 10 857 tys. zł – podstawa prawna art. 24 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego, art. 3 ust. 1 i art. 4 ustawy z dnia 2 września 1994 r. o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych,
- 1320 rodzicielskich świadczeń uzupełniających na kwotę 21 459,1 tys. zł – podstawa prawna art. 10 ustawy z dnia 31 stycznia 2019 r. o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym¹⁷,
- 1370 dodatków pieniężnych dla inwalidy wojennego na kwotę 1333,9 tys. zł – podstawa prawna art. 4 ust. 1, art. 2 ust. 1 lit. c i art. 3 ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin w związku z art. 33 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników,
- 393 zasiłki pogrzebowe po inwalidach wojennych, wojskowych i osobach represjonowanych na kwotę 1572 tys. zł – podstawa prawna art. 4 ust. 1, art. 2 ust. 1 lit. d i art. 3 ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin w związku z art. 33 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników,
- 25 491 świadczeń pieniężnych dla żołnierzy zastępczej służby wojskowej na kwotę 6422,1 tys. zł – podstawa prawna art. 3 ust. 1 i art. 4 ustawy z dnia 2 września 1994 r. o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych,
- 87 świadczeń pieniężnych dla cywilnych niewidomych ofiar działań wojennych na kwotę 86 tys. zł – podstawa prawna art. 7 ust. 1 i art. 12 ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących cywilnym niewidomym ofiarom działań wojennych,
- 3513 świadczeń wyrównawczych dla działaczy opozycji antykomunistycznej na kwotę 4533,1 tys. zł – podstawa prawna art. 10c oraz art. 10i ustawy z dnia

---

¹⁶ Dz. U. z 2021 r. poz. 1818.

¹⁷ Dz. U. z 2022 r. poz. 1051.

20 marca 2015 r. o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych¹⁸,

- 12 dodatków dla weterana na kwotę 1,6 tys. zł – podstawa prawna art. 36 ust. 1 i art. 37 ust. 3 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o weteranach działań poza granicami państwa¹⁹.

(akta kontroli str. 303, plik 22)

Na koniec 2022 r. zobowiązania w części 72 – KRUS wyniosły 719,3 tys. zł i stanowiły 87,1% zobowiązań na koniec 2021 r. (825,8 tys. zł). Były to zobowiązania wobec Narodowego Funduszu Zdrowia. Zobowiązania w niższej kwocie w porównaniu do 2021 r. wynikały głównie z mniejszej liczby osób podlegających wyłączeniu z ubezpieczenia zdrowotnego i dotyczyły składek na ubezpieczenie zdrowotne za osoby, o których mowa w art. 86 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

W części 72 – KRUS w 2022 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

(akta kontroli str. 2208, 2234-2235)

Oprócz wydatków z części 72 – KRUS, świadczenia realizowane przez KRUS finansowano z Funduszu Solidarnościowego (dalej FS), wydatkując 3 661 718,8 tys. zł, z przeznaczeniem na:

- 2 284 293 świadczenia uzupełniające dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji na kwotę 1 174 332,1 tys. zł, o których mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 31 lipca 2019 r. o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji²⁰, wypłacanych zgodnie z umową z 1 października 2019 r. zawartą pomiędzy Ministrem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (dalej Minister RPiPS) a Prezesem KRUS,
- 861 126²¹ dodatkowych rocznych świadczeń pieniężnych (tzw. trzynasta emerytura) na kwotę 1 153 144,5 tys. zł, o których mowa w art. 14 ustawy z dnia 9 stycznia 2020 r. o dodatkowym rocznym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów²², wypłacanych zgodnie z umową z 25 marca 2020 r. zawartą pomiędzy Ministrem RPiPS a Prezesem KRUS,
- 857 049²³ kolejnych dodatkowych rocznych świadczeń pieniężnych (tzw. czternasta emerytura) na kwotę 1 144 960,6 tys. zł, o których mowa w ustawie z dnia 26 maja 2022 r. o kolejnym w 2022 r. dodatkowym rocznym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów²⁴, wypłacanych zgodnie z umową z 5 sierpnia 2022 r. zawartą pomiędzy Ministrem RPiPS a Prezesem KRUS,

¹⁸ Dz. U. z 2023 r. poz. 388.

¹⁹ Dz. U. z 2022 r. poz. 2205.

²⁰ Dz. U. z 2023 r. poz. 156, ze zm.

²¹ Liczba ta obejmowała: 128 dodatkowych rocznych świadczeń pieniężnych za 2020 r. na kwotę 298,6 tys. zł, 175 dodatkowych rocznych świadczeń pieniężnych za 2021 r. na kwotę 582,7 tys. zł oraz 860 823 dodatkowych rocznych świadczeń pieniężnych za 2022 r. na kwotę 1 152 263,2 tys. zł.

²² Dz. U. z 2022 r. poz. 2575.

²³ Liczba ta obejmowała: 17 383 kolejne dodatkowe roczne świadczenia pieniężne za 2021 r. na kwotę 22 413,6 tys. zł oraz 839 666 kolejnych dodatkowych rocznych świadczeń pieniężnych za 2022 r. na kwotę 1 122 547 tys. zł.

²⁴ Dz.U. poz. 1358.

- 11 788 rent socjalnych na kwotę 188 979,2 tys. zł, o których mowa w art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej²⁵, wypłacanych zgodnie z umową z 2 stycznia 2020 r. zawartą pomiędzy Ministrem RPiPS a Prezesem KRUS,
- 76 zasiłków pogrzebowych po osobach pobierających rentę socjalną na kwotę 302,4 tys. zł, o których mowa w ustawie o rencie socjalnej, wypłacanych zgodnie z umową z 2 stycznia 2020 r. zawartą pomiędzy Ministrem RPiPS a Prezesem KRUS.

(akta kontroli str. 303, plik 22)

W ramach działań nadzorczych dotyczących realizowanych w 2022 r. zadań KRUS sporządzano m.in. meldunki statystyczne o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego rolników oraz o świadczeniach pozaubezpieczeniowych, miesięczne informacje o zadaniach zleconych, informacje o wypłatach niezrealizowanych zadań zleconych. Prawidłowość wykorzystania środków na dotacje otrzymane z budżetu przez państwowe fundusze celowe pozostające w dyspozycji Prezesa KRUS była analizowana i weryfikowana na podstawie sprawozdań i informacji przekazywanych do Centrali KRUS przez Oddziały Regionalne KRUS (dalej OR KRUS). Rodzaje i częstotliwość sporządzanych sprawozdań przez jednostki organizacyjne KRUS zostały określone w §3 ust. 2 pkt. 1-6 Zasad rachunkowości KRUS²⁶.

Sporządzano też sprawozdania określone obowiązującymi przepisami prawa, w tym w układzie zadaniowym oraz sprawozdania wewnętrzne według wzorów określonych w zasadach rachunkowości KRUS oraz w zawartych umowach.

Ponadto dokonywano analizy stanu środków pieniężnych na rachunkach państwowych funduszy celowych pozostających w dyspozycji Prezesa KRUS oraz innych wydzielonych rachunkach KRUS, a także analizy zapotrzebowań OR KRUS na środki dotyczące świadczeń emerytalno-rentowych i innych świadczeń pozaubezpieczeniowych.

W 2022 r. Biuro Audytu i Kontroli Centrali KRUS (dalej BAIK) przeprowadziło 12 kontroli kompleksowych ujętych w planie na 2022 r. We wszystkich kontrolach kompleksowych objęto badaniami zagadnienia dotyczące wydatkowania środków publicznych. W przypadku otrzymania zaleceń pokontrolnych dyrektorzy OR KRUS w wyznaczonych terminach informowali Prezesa KRUS o ich realizacji. Ponadto, BAIK koordynowało jedną kontrolę problemową, przeprowadzoną w Centrach Rehabilitacji Rolników KRUS przez pracowników OR KRUS.

W 2022 r. BAIK przeprowadziło również pięć zadań audytowych we wszystkich zaplanowanych obszarach (zamówienia publiczne, działania rehabilitacyjne, należności wobec KRUS, gospodarka finansowa, świadczenia krótkoterminowe) w jednostkach terenowych KRUS. W badanych procesach audytowanych obszarów identyfikowano ryzyka (nie stwierdzono istotnych) i wydawano zalecenia.

²⁵ Dz. U. z 2022 r. poz. 240 ze zm., dalej ustawa o rencie socjalnej.

²⁶ Załącznik do zarządzenia nr 10 Prezesa KRUS z dnia 10 lipca 2021 r. w sprawie zasad rachunkowości (Dz. Urz. Prezesa KRUS poz. 12).

Przeprowadzono też dwa zadania audytowe dotyczące czynności sprawdzających realizację wydanych zaleceń.

Biuro Finansowe Centrali KRUS przeprowadziło cztery inspekcje, po których w dwóch przypadkach wydano rekomendacje.

Stwierdzone
nieprawidłowości

(akta kontroli str. 218-303, 2235-2253, 2360-2367)

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w części 72 – KRUS w zakresie realizacji wydatków według stanu na koniec 2022 r.

Prawidłowo dokonano blokowania planowanych wydatków oraz prawidłowo rozliczono i celowo wykorzystano środki pochodzące z rezerw celowych. W wyniku kontroli próby dotacji w części 72 – KRUS ustalono, że badane dotacje zostały wykorzystane w pełni i celowo, tj. przekazane przez dysponenta części na FER. Dotacje zostały rzetelnie i terminowo rozliczone i zaksięgowane. Zadania nałożone na Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w 2022 r. zostały zrealizowane i zakres realizowanych zadań nie został ograniczony.

OBSZAR

3. Wykonanie planu finansowego Funduszu Emerytalno-Rentowego

Opis stanu
faktycznego

Plan finansowy FER został ustalony w tabeli nr 24 załącznika nr 13 do ustawy budżetowej na rok 2022.

W planie tym przychody FER (z refundacją kosztów wypłaty świadczeń zbiegowych²⁷ i innych transferów) zostały ustalone w kwocie 21 594 098 tys. zł, a koszty (ze świadczeniami zbiegowymi i innymi transferami) w kwocie 21 471 446 tys. zł. Dotację z budżetu państwa do FER ustalono w wysokości 18 859 493 tys. zł.

Plan przychodów i kosztów FER na 2022 r. został opracowany i przekazany do wiadomości Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (dalej Minister RiRW) w dniu 18 lutego 2022 r. w terminie 30 dni od dnia ogłoszenia ustawy budżetowej na 2022 r., tj. zgodnie z wymogiem § 3 rozporządzenia z dnia 21 grudnia 2018 r. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie sposobu prowadzenia gospodarki finansowej Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego²⁸ (dalej rgf).

W trakcie 2022 r. plan finansowy FER na 2022 rok był zmieniany trzykrotnie²⁹, na podstawie art. 29 ust. 12 ufp oraz na podstawie art. 15zh ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych³⁰. Zmiany planu dotyczyły w szczególności:

²⁷ Świadczenia zbiegowe – były to emerytury, renty, zasiłki pogrzebowe i ekwiwalenty pieniężne za deputaty węglowe, wypłacane w ramach jednego systemu ubezpieczenia społecznego (powszechnego bądź rolniczego). Wysokość świadczenia w powszechnym systemie ubezpieczenia społecznego ulega proporcjonalnemu zwiększeniu w razie uwzględnienia w nim okresu pracy w gospodarstwie rolnym według zasad określonych w art. 25 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników.

²⁸ Dz. U. z 2019 r. poz. 144, ze zm.

²⁹ Plan finansowy FER na rok 2022 z 18 lutego 2022 r. zmieniono: 31 marca 2022 r., 28 listopada 2022 r. oraz 28 grudnia 2022 r.

³⁰ Dz. U. z 2021 r. poz. 2095, ze zm., dalej ustawa o szczególnych rozwiązaniach związanych z COVID-19.

zwiększenia przychodów i odpowiednio kosztów w związku z przyznaniem środków z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19, a następnie zmniejszenia przychodów i odpowiednio kosztów dotyczących powyższych środków, a także zwiększenia kosztów składek na ubezpieczenia zdrowotne finansowane z dotacji budżetowej przy jednoczesnym zmniejszeniu kosztów zasiłków pogrzebowych.

Zmiany planu finansowego FER zostały dokonane z zachowaniem zasad określonych w ufp, ustawie o szczególnych rozwiązaniach związanych z COVID-19 oraz trybu określonego w rgf, a także zgodnie z procedurą planowania rzeczowo-finansowego funduszy będącej elementem procesu „Planowanie, sprawozdawczość i rozliczenia” zawartej w Księdze procesów Zintegrowanego Systemu Zarządzania w KRUS³¹.

Plan po zmianach na 2022 r. w zakresie przychodów FER (z refundacją kosztów wypłaty świadczeń zbiegowych i innych transferów w kwocie 1 139 544,0 tys. zł) wyniósł 21 667 269 tys. zł, a w zakresie kosztów (ze świadczeniami zbiegowymi i innymi transferami w kwocie 1 139 544,0 tys. zł) – 21 544 617 tys. zł. Dotacja z budżetu państwa do FER w planie po zmianach pozostała w wysokości ustalonej w ustawie budżetowej na rok 2022. (18 859 493 tys. zł).

(akta kontroli str. 24-95)

3.1. Wykonanie planu przychodów FER

Opis stanu faktycznego

W planie finansowym FER po zmianach ujęto przychody ogółem w kwocie 21 667 269 tys. zł (z refundacją kosztów wypłaty świadczeń zbiegowych i innych transferów). Zrealizowane w 2022 r. przychody³² ogółem wyniosły 21 406 660,5 tys. zł³³ i były niższe o 260 608,5 tys. zł, tj. o 1,2% od planowanych. Przychody FER pochodziły głównie z:

- dotacji z budżetu państwa w kwocie 18 658 331,7 tys. zł, co stanowiło 87,2% przychodów FER ogółem,
- składek na ubezpieczenie emerytalno-rentowe opłacanych przez ubezpieczonych rolników w kwocie 1 455 189 tys. zł co stanowiło 6,8% przychodów FER ogółem,
- refundacji kosztów wypłaty świadczeń zbiegowych i innych transferów w kwocie 1 105 026,9 tys. zł co stanowiło 5,2% przychodów FER ogółem,
- środków z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 w kwocie 59 915,4 tys. zł co stanowiło 0,3% przychodów FER ogółem,
- odpisu od Funduszu Składowego w kwocie 53 459,6 tys. zł co stanowiło 0,2 % przychodów FER ogółem.

Osiągnięte w 2022 r. przychody ogółem były wyższe o 135 911,6 tys. zł, tj. o 0,6 % w porównaniu do przychodów FER w 2021 r. (21 270 748,9 tys. zł).

³¹ Zarządzenie nr 18 Prezesa KRUS z dnia 10 kwietnia 2019 r. w sprawie utrzymania i doskonalenia w KRUS Zintegrowanego Systemu Zarządzania w oparciu o wymagania norm: PN-EN ISO9001:2015-10, PN-EN ISO/IEC 27001:2017-06 i PN-ISO 37001:2017-05 oraz określenia zakresu odpowiedzialności w ramach Zintegrowanego Systemu Zarządzania (Dz. Urz. Prezesa KRUS z 2019 r. poz. 19).

³² Ilekroć w niniejszym wystąpieniu występuje określenie „przychody FER”, należy przez to rozumieć przychody FER z refundacją kosztów wypłaty świadczeń zbiegowych i innych transferów.

³³ W 2022 r. zrealizowane przychody FER (bez refundacji kosztów wypłaty świadczeń zbiegowych i innych transferów) wyniosły 20 301 633,6 tys. zł.

W 2022 r. zrealizowane przychody z tytułu dotacji z budżetu państwa były niższe od planowanych o 201 161,3 tys. zł, tj. o 1,1% i z kolei wyższe o 291 298,3 tys. zł, tj. o 1,6% od zrealizowanych w 2021 r. (18 367 033,4 tys. zł).

Zrealizowane w 2022 r. przychody z tytułu składek na ubezpieczenie emerytalno-rentowe były niższe od planowanych o 27 265 tys. zł, tj. o 1,8% i z kolei wyższe o 36 688,5 tys. zł, tj. o 2,6% od zrealizowanych w 2021 r. (1 418 500,5 tys. zł).

W 2022 r. zrealizowane przychody z tytułu refundacji kosztów wypłaty świadczeń zbiegowych i innych transferów były niższe od planowanych o 34 517,1 tys. zł, tj. o 3% oraz niższe o 111 942,8 tys. zł, tj. o 9,2% od zrealizowanych w 2021 r. (1 216 969,7 tys. zł).

Zrealizowane w 2022 r. przychody z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 były niższe od planowanych o 13 255,6 tys. zł, tj. o 18,1% oraz niższe o 88 335,4 tys. zł, tj. o 59,6% od zrealizowanych w 2021 r. (148 250,8 tys. zł).

Jak wyjaśniła Prezes KRUS, niższe wykonanie planowanych przychodów w 2022 r. z tytułu dotacji z budżetu wynikało głównie z realizacji niższych kosztów FER, w związku z mniejszą (o 10 tys. osób) niż planowano liczbą osób pobierających świadczenia oraz z niższej (o 15,2 zł) niż pierwotnie planowano przeciętnej kwoty świadczeń rentowych. W stosunku do wykonania w 2021 r. wyższe przychody z dotacji w 2022 r. wynikały ze wzrostu świadczeń emerytalno-rentowych, w związku z ich waloryzacją oraz koniecznością zapewnienia realizacji zadań ustawowych FER. Ponadto Prezes KRUS wyjaśniła, że waloryzacja emerytury podstawowej w 2022 r., która stanowi podstawę do wymiaru składki kwartalnej, spowodowała wzrost przychodów w części B, pozycja II 2. „Składki (przypis)” w porównaniu do 2021 r. Prezes KRUS wyjaśniła również, że niższa realizacja przychodów w 2022 r. zarówno planowanych jak i w porównaniu do 2021 r., w części B, pozycja II 4. *Refundacja kosztów wypłaty świadczeń zbiegowych i inne transfery* wynikała głównie z ubytków świadczeniobiorców, natomiast w części B, pozycja II 6 *Środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19* związana była z niższą liczbą wypłat zasiłków opiekuńczych i zasiłków z tytułu kwarantanny.

Na koniec 2022 r. należności netto FER (pomniejszone o odpis aktualizujący) wyniosły 137 563,8 tys. zł i w porównaniu do stanu na koniec 2021 r. (138 349,0 tys. zł) były niższe o 785,2 tys. zł, tj. o 0,6 %. Prezes KRUS wyjaśniła, że niższe wykonanie należności w 2022 r. w stosunku do wykonania w 2021 r. wynikało z niższych należności z tytułu składek na ubezpieczenie emerytalno-rentowe i niższych odsetek od zaległości w opłacaniu składek emerytalno-rentowych oraz należności od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (dalej ZUS) z tytułu świadczeń zbiegowych.

Na koniec 2022 r. należności brutto FER (uwzględniające odpisy aktualizujące należności w wysokości 92 822,3 tys. zł) wyniosły 230 386,1 tys. zł i dotyczyły składek na ubezpieczenie społeczne rolników w kwocie 151 788,5 tys. zł, pozostałych przychodów w kwocie 67 193,9 tys. zł oraz refundacji kosztów wypłaty świadczeń zbiegowych i innych transferów w kwocie 11 403,7 tys. zł. W stosunku do wykonania w 2021 r. nastąpił spadek należności brutto FER o 4,6% a z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników spadek wyniósł 15,6%. Wzrost o 18,7% należności z tytułu pozostałych przychodów w stosunku do wykonania w 2021 r. wynikał głównie, według wyjaśnień Głównego Księgowego KRUS głównie z:

- waloryzacji świadczeń, która ma bezpośredni wpływ na wysokość dochodzonych nienależnie pobranych świadczeń,
- wzrostu stóp procentowych w 2022 r.,
- decyzji o rozliczaniu rocznym/okresowym emerytury/renty rodzinnej,
- przeprowadzonej weryfikacji wielkości gospodarstw rolnych i dokonania zwiększonego przypisu składek z okresem wstecznym.

Wystąpił też ponad dwukrotny wzrost należności z tytułu refundacji kosztów wypłaty świadczeń zbiegowych i innych transferów. Główny Księgowy KRUS wyjaśniła, że wynikało to z rozliczenia z ZUS wypłaconych przez KRUS świadczeń emerytalno – rentowych i podlegających refundacji z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w związku z niższymi niż przewidywano szacunkowymi zaliczkami na przedmiotowe świadczenia.

Według stanu na 31 grudnia 2022 r. należności wymagalne brutto wyniosły 150 007,3 tys. zł i były niższe o 16 598 tys. zł, tj. o 10% od należności wymagalnych na koniec 2021 r., wystąpiły w oddziałach regionalnych KRUS i dotyczyły zaległości z tytułu składek od rolników. W Centrali KRUS należności wymagalne nie wystąpiły.

Główny Księgowy KRUS wyjaśniła, że w celu zmniejszenia kwoty zaległości z tytułu składek na ubezpieczenia występujących na kontach zadłużonych rolników jednostki organizacyjne KRUS podejmowały następujące działania w celu ich odzyskania:

- dokonywały systematycznej analizy kont nowych dłużników w celu ustalenia przyczyny powstania zaległości i podjęcia najbardziej efektywnych działań mobilizujących dłużników do spłaty należności składkowych,
- przeprowadzały wizytacje w zadłużonych gospodarstwach, w celu ustalenia optymalnej formy spłaty zaległości,
- informowały rolników o możliwości skorzystania z ulgi w spłacie należności z tytułu składek w formie odroczenia terminu płatności lub rozłożenia na raty bądź możliwości umorzenia należności w całości lub w części. Udzielenie ulgi w wyżej wymienionych formach następowało wyłącznie na wniosek osoby zainteresowanej, zgodnie z postanowieniami art. 41a ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników,
- wdrażały postępowania egzekucyjne,
- dokonywały zabezpieczenia zadłużeń, poprzez wpis hipoteki w księdze wieczystej gospodarstwa, co gwarantowało odzyskanie wierzytelności w przyszłości,
- przenosiły odpowiedzialność za nieopłacone składki na osoby trzecie i spadkobierców,
- dokonywały potrąceń z zasiłków chorobowych, jednorazowych odszkodowań z tytułu wypadku przy pracy rolniczej lub ze świadczeń emerytalno-rentowych wypłacanych dłużnikom.

W 2022 r. skierowano do urzędów skarbowych 23 749 tytułów wykonawczych w sprawie należności z tytułu składek na łączną kwotę 33 997,9 tys. zł. Organy egzekucyjne ściągnęły w 2022 r. kwotę 19 144 tys. zł należności oraz zwróciły do KRUS z powodu nieściągalności 1015 tytułów wykonawczych na kwotę 1 170,1 tys. zł.

Według stanu na koniec 2022 r., 1763 dłużników nienależnie pobrało świadczenia z tytułu emerytur, rent, świadczeń krótkoterminowych oraz rodzicielskich świadczeń uzupełniających na łączną kwotę 10 229,1 tys. zł, która była wyższa o 46,7 tys. zł w stosunku do 2021 r.

W 2022 r. w Centrali KRUS nie dokonano umorzenia i odroczenia należności oraz nie rozkładano należności na raty. Działania takie prowadzone były w OR KRUS, w których w 2022 r. umorzono należności dotyczące FER na kwotę 1 192,9 tys. zł, odroczone należności w kwocie 133,4 tys. zł oraz rozłożono na raty należności na kwotę 31 202,4 tys. zł.

(akta kontroli str. 138-159, 161, 167-184, 197-210, 304 pliki: 4, 5, 32 i 33)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

3.2. Wykonanie planu kosztów FER

W planie finansowym FER po zmianach ujęto koszty ogółem w kwocie 21 544 617,0 tys. zł (ze świadczeniami zbiegowymi i innymi transferami). Zrealizowane koszty³⁴ ogółem wyniosły 21 307 022,5 tys. zł³⁵ i były niższe o 237 594,5 tys. zł, tj. o 1,1% od planowanych.

Opis stanu
faktycznego

W strukturze kosztów FER ogółem ze względu na najwyższe kwoty ich realizacji głównymi tytułami były:

- emerytury rolnicze w kwocie 13 023 568,5 tys. zł stanowiące 61,1% kosztów FER ogółem,
- renty rolnicze w kwocie 3 506 436,7 tys. zł stanowiące 16,5% kosztów FER ogółem,
- składki na ubezpieczenia zdrowotne finansowane z dotacji budżetu w kwocie 1 764 848,7 tys. zł stanowiące 8,3% kosztów FER ogółem,
- świadczenia zbiegowe i inne transfery w kwocie 1 105 026,9 tys. zł stanowiące 5,2% kosztów FER ogółem,
- pozostałe świadczenia³⁶ w kwocie 791 161,9 tys. zł stanowiące 3,7% kosztów FER ogółem,
- odpis na Fundusz Administracyjny w kwocie 712 136,0 tys. zł stanowiący 3,3% kosztów FER ogółem,
- zasiłki pogrzebowe w kwocie 206 739,8 tys. zł stanowiące 1% kosztów FER ogółem,
- zasiłki macierzyńskie w kwocie 133 648,9 tys. zł stanowiące 0,6% kosztów FER ogółem,
- świadczenia sfinansowane z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 w kwocie 60 349,2 tys. zł stanowiące 0,3% kosztów FER ogółem.

³⁴ Ilekroć w niniejszym wystąpieniu występuje określenie „koszty FER”, należy przez to rozumieć koszty Funduszu ze świadczeniami zbiegowymi i innymi transferami.

³⁵ W 2022 r. zrealizowane koszty FER (bez świadczeń zbiegowych i innych transferów) wyniosły 20 201 995,6 tys. zł.

³⁶ Były to świadczenia wypłacone przez ZUS z ubezpieczenia społecznego rolników w kwocie 786 529,3 tys. zł na podstawie art. 10, 56, 63, 73 i 180 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 504), dalej ustawa o emeryturach i rentach z FUS, oraz przez: Ministerstwo Obrony Narodowej w kwocie 778,3 tys. zł, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji w kwocie 3146,8 tys. zł i Ministerstwo Sprawiedliwości w kwocie 319,9 tys. zł. W 2022 r. w kosztach powyższych świadczeń należy uwzględnić różnice kursów walut w łącznej wysokości 387,6 tys. zł.

Poniesione w 2022 r. koszty ogółem były wyższe o 115 131,9 tys. zł, tj. o 0,5% w porównaniu do 2021 r. (21 191 890,6 tys. zł). Wynikało to przede wszystkim z wyższych w stosunku do 2021 r. kosztów: emerytur rolniczych o 158 945,3 tys. zł (o 1,2%), odpisu na Fundusz Administracyjny o 86 291 tys. zł (o 13,8%), rent rolniczych o 76 143,1 tys. zł (o 2,2%) oraz pozostałych świadczeń o 38 821,7 tys. zł (o 5,2%). Wyższe koszty emerytur i rent rolniczych, a także koszty pozostałych świadczeń spowodowane były wzrostem w 2022 r. ich przeciętnych kwot w wyniku waloryzacji świadczeń wypłacanych zarówno przez KRUS, jak i wypłacanych przez inne organy emerytalno-rentowe w związku z art. 10, 56, 63, 73 i 180 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Niższe w 2022 r. w porównaniu do 2021 r. były natomiast koszty poniesione na:

- świadczenia zbiegowe i inne transfery o 111 942,8 tys. zł (o 9,2%) (1 216 969,7 tys. zł),
- świadczenia sfinansowane z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 o 88 382,6 tys. zł (o 59,4%) (148 731,8 tys. zł),
- zasiłki pogrzebowe o 30 595,2 tys. zł (o 12,9%) (237 335,0 tys. zł),
- zasiłki macierzyńskie o 17 710,8 tys. zł (o 11,7%) (151 359,7 tys. zł).

Niższa realizacja powyższych kosztów w 2022 r. w porównaniu do wykonania w 2021 r. wynikała głównie z niższej liczby świadczeniobiorców, mniejszej liczby wniosków o zasiłek opiekuńczy bądź zasiłek z tytułu objęcia kwarantanną (świadczeń finansowanych z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19), a także ze spadku umieralności. Niższa kwota wypłat zasiłków macierzyńskich związana była też z możliwością nabycia prawa świadczenia rodzicielskiego (odpowiednik obecnego zasiłku macierzyńskiego w systemie ubezpieczenia społecznego rolników), również przez osoby objęte ubezpieczeniem społecznym rolników. Przepisy dotyczące świadczenia rodzicielskiego nie wskazywały, który organ wypłaca świadczenie, w związku z tym, część osób ubezpieczonych w KRUS uzyskała wypłatę świadczenia w urzędzie gminy, w którym składała wnioski o inne świadczenia rodzinne.

W 2022 r. przeciętnie miesięcznie było 773 tys. świadczeniobiorców emerytur rolniczych, a przeciętna emerytura z dodatkami finansowana z FER wyniosła 1403,7 zł.

W 2022 r. przeciętnie miesięcznie było 219 tys. świadczeniobiorców rent rolniczych, a przeciętna renta z dodatkami finansowana z FER wyniosła 1331,4 zł.

W 2022 r. ściągальność składek wyniosła 102,3%³⁷.

Szczegółowym badaniem objęto koszty i odpowiadające im wydatki w wysokości 3 686 116,9 tys. zł, tj. 17,8% kwoty poniesionych w 2022 r. w Centrali KRUS kosztów FER (20 768 242,1 tys. zł). Koszty zostały poniesione terminowo z zachowaniem kryterium legalności, były gospodarne oraz celowe. Koszty i odpowiadające im wydatki zostały prawidłowo naliczone, zapotrzebowane i rozliczone. Nie wystąpiły przypadki nieterminowych płatności skutkujących zapłaceniem odsetek, kar lub opłat.

(akta kontroli str. 110-160)

Stan FER na koniec 2022 r. wyniósł 207 872,3 tys. zł i był wyższy od stanu na koniec 2021 roku o 99 638,1 tys. zł. Stan FER na koniec roku obejmował środki pieniężne w kwocie 389 586,7 tys. zł, należności w kwocie 137 187,9 tys. zł i zobowiązania w kwocie 318 902,3 tys. zł.

³⁷ Wskaźnik ściągальności składek rozumiany jest to stosunek wpływów z tytułu składek do przypisu składek w danym roku.

Najwyższa kwota dotyczyła zobowiązań wobec Narodowego Funduszu Zdrowia i wynosiła 277 692,9 tys. zł. Pozostałe zobowiązania dotyczyły przede wszystkim płatności wobec budżetu z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych i składek na ubezpieczenie społeczne rolników.

Zobowiązania wymagalne na koniec 2022 r. nie wystąpiły.

(akta kontroli str. 147-149, 167-168, 185-196, 203-210)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

3.3. Gospodarowanie wolnymi środkami FER

Opis stanu
faktycznego

Średniomiesięczny stan środków na rachunku FER (Centrala KRUS) w Narodowym Banku Polskim w 2022 r. wyniósł 359 982,3 tys. zł, przy czym najwyższy stan środków był w styczniu 2022 r. (510 548,0 tys. zł), a najniższy w listopadzie 2022 r. (214 039,1 tys. zł). Na koniec 2022 r. stan środków pieniężnych na tym rachunku wyniósł 375 080,1 tys. zł.

KRUS nie dokonywała w 2022 r. lokowania wolnych środków FER, gdyż głównym źródłem przychodów tego funduszu (w 87,2%) były dotacje budżetu państwa. Zgodnie z art. 48 ust. 1 ufp Prezes KRUS mógł dokonywać lokat wolnych środków, z wyjątkiem środków pochodzących z dotacji z budżetu. FER nie został również wskazany wśród funduszy będących w dyspozycji Prezesa KRUS, którego wolne środki mogły podlegać lokowaniu (art. 83 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników).

W 2022 r., zgodnie z art. 78 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, FER utworzony był ze składek na ubezpieczenia emerytalno-rentowe, płaconych przez ubezpieczonych rolników, z dotacji z budżetu państwa, z refundacji ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dalej FUS) kosztów wypłaty świadczeń zbiegowych i innych transferów, z odpisu z funduszu składkowego. Poza tym źródłem przychodów FER w 2022 r. były środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19. Poza wyżej wymienionymi źródłami przychodów – w 2022 r. w ramach FER – nie wystąpiły inne przychody, w tym z tytułu wpłat z budżetu państwa. Nie wystąpiły przypadki przekazania do FER obligacji Skarbu Państwa. Prezes KRUS jako dysponent państwowego funduszu celowego (FER) nie zaciągał kredytów ani pożyczek. Prezes KRUS jako dysponent państwowego funduszu celowego (FER) nie otrzymał również polecenia Prezesa Rady Ministrów w trybie art. 65 ust. 16 ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z COVID-19 dokonania wpłaty środków pieniężnych na Fundusz Przeciwdziałania COVID-19.

(akta kontroli str. 96-108, 110-113)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

3.4. Realizacja zadań FER

Opis stanu
faktycznego

W 2022 r., zgodnie z art. 78 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, FER przeznaczony był na finansowanie świadczeń z ubezpieczenia emerytalno-rentowego, emerytur i rent z innego ubezpieczenia społecznego, wypłacanych łącznie ze świadczeniami z ubezpieczenia emerytalno-rentowego, wraz z dodatkami, refundację określonych kosztów Funduszowi Ubezpieczeń Społecznych oraz ubezpieczeń zdrowotnych określonych ustawowo osób. W ramach powyższych ustawowych zadań ze środków FER zrealizowano:

- emerytury rolnicze dla 773 175 świadczeniobiorców (przeciętnie w miesiącu) w łącznej kwocie 13 023 568,5 tys. zł,
- renty rolnicze dla 219 465 świadczeniobiorców (przeciętnie w miesiącu) w łącznej kwocie 3 506 436,7 tys. zł,
- zasiłki pogrzebowe w liczbie 51 694 w łącznej kwocie 206 739,8 tys. zł,
- zasiłki macierzyńskie w liczbie 135 645 w łącznej kwocie 133 648,9 tys. zł,
- pozostałe świadczenia dla 628 126 świadczeniobiorców (przeciętnie w miesiącu) w łącznej 790 774,3 tys. zł. Świadczenia te zostały wypłacone przez:
  - Ministerstwo Obrony Narodowej - dla 89 świadczeniobiorców (przeciętnie w miesiącu) w łącznej kwocie 778,3 tys. zł,
  - Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji - dla 417 świadczeniobiorców (przeciętnie w miesiącu) w łącznej kwocie 3 146,8 tys. zł,
  - Ministerstwo Sprawiedliwości - dla 45 świadczeniobiorców (przeciętnie w miesiącu) w łącznej kwocie 319,9 tys. zł,
  - Zakład Ubezpieczeń Społecznych z ubezpieczenia społecznego rolników na podstawie art. 56, 63, 73 i 180 ustawy o emeryturach i rentach z FUS - dla 627 575 świadczeniobiorców (przeciętnie w miesiącu) w łącznej kwocie 786 529,3 tys. zł.

W 2022 r. z FER w ramach świadczeń zbiegowych pracowniczych finansowanych ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wypłacono:

- 38 145 świadczeń (przeciętnie w miesiącu) z tytułu emerytur i rent w łącznej kwocie 1 071 845,9 tys. zł,
- 7 063 zasiłków pogrzebowych w łącznej kwocie 28 228,4 tys. zł,
- 5 569 ekwiwalentów pieniężnych za deputaty węglowe w łącznej kwocie 4 952 tys. zł.

W 2022 r., w ramach FER, ze środków pochodzących z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 w łącznej wysokości 60 349,2 tys. zł wypłacono dla rolników:

- zasiłki opiekuńcze za 190 530 dni opieki w łącznej kwocie 6 450,3 tys. zł,
- 36 616 zasiłków z tytułu kwarantanny w łącznej kwocie 53 898,9 tys. zł.

Według stanu na grudzień 2022 r. w KRUS zarejestrowanych było 2 061 450 uprawnionych świadczeniobiorców objętych ubezpieczeniem zdrowotnym. Składka zdrowotna takich beneficjentów została w 2022 r. uzupełniona kwotą 1 764 848,7 tys. zł w ramach FER z dotacji budżetowej.

W realizacji ustawowych zadań ze środków FER w latach 2019–2022 wystąpiły zasadnicze zmiany. Nastąpiło obniżenie się liczby świadczeniobiorców wynikające przede wszystkim z uwarunkowań demograficznych (zmniejszyła się liczba mieszkańców wsi a świadczeniobiorcy pochodzili z najstarszych grup wiekowych o wysokiej umieralności) przy dość stałym poziomie kwot wypłat wynikającym z corocznej waloryzacji świadczeń. Dotyczyło to osób pobierających emerytury rolnicze, których liczba w powyższym okresie zmniejszyła się z 882 610 do 773 175, tj. o 109 435 (o 12,4%) przy kwocie rocznych wypłat tego świadczenia oscylujących wokół 13 mld zł. Dotyczyło to także osób pobierających renty rolnicze, których liczba w powyższym okresie zmniejszyła się z 236 607 do 219 465, tj. o 17 142 (o 7,2%) przy kwocie rocznych wypłat tego świadczenia oscylujących wokół 3,5 mld zł. Spadkowy trend dotyczył również liczby osób, których świadczenia (określane w planie finansowym FER jako pozostałe świadczenia) finansowane były z FER, ale wypłacane przez inne organy emerytalno-rentowe, tj. ZUS oraz biura emerytalno-

rentowe podległe Ministerstwu Obrony Narodowej, Ministerstwu Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministerstwu Sprawiedliwości. W latach 2019–2022 liczba osób otrzymujących pozostałe świadczenia zmniejszyła się z 644 438 do 628 126, tj. o 16 312 (o 2,5%). Dotyczyło to głównie osób pobierających emerytury i renty w ramach świadczeń określanych w planie finansowym FER jako świadczenia zbiegowe pracownicze, których liczba w powyższym okresie zmniejszyła się z 62 947 do 38 145, tj. o 24 802 (o 39,4%) a roczna kwota wypłat tych świadczeń zmalała z 1 399 539,2 tys. zł do 1 071 845,9 tys. zł, tj. o 327 693,3 tys. zł (o 23,4%).

Podobnie dotyczyło to osób pobierających zasiłki macierzyńskie, których liczba zmniejszyła się w latach 2019–2022 z 192 127 do 135 645, tj. o 56 482 (o 29,4%), a roczna kwota wypłat na to świadczenie zmniejszyła się z 188 087,1 tys. zł do 133 648,9 tys. zł, tj. o 54 438,2 tys. zł (o 28,9%). Spadek ten przede wszystkim był wynikiem uwarunkowań demograficznych (malejąca liczba urodzin) oraz związany był z przepisami ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych³⁸, która od 1 stycznia 2016 r. określiła nabycie prawa świadczenia rodzicielskiego (odpowiednik obecnego zasiłku macierzyńskiego w systemie ubezpieczenia społecznego rolników), również dla osób objętych ubezpieczeniem społecznym rolników. Przepisy wprowadzające w życie świadczenie rodzicielskie nie wskazały, który organ wypłaca świadczenie. W związku z tym część osób ubezpieczonych w KRUS uzyskała wypłatę świadczenia w urzędzie gminy, w którym składali również wnioski o inne świadczenia wynikające z ustawy o świadczeniach rodzinnych. Ustawa o świadczeniach rodzinnych uregulowała również nabycie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego z tytułu sprawowania opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym pod warunkiem niepobierania zasiłku macierzyńskiego z innego tytułu. Świadczenie pielęgnacyjne przysługiwało natomiast w wyższej wysokości niż zasiłek macierzyński i matki dzieci z niepełnosprawnościami rezygnowały w KRUS z zasiłku macierzyńskiego.

Po ustaniu epidemii COVID-19 w 2022 r. nastąpił spadek liczby zasiłków pogrzebowych. W 2019 r. świadczeń tych było 49 136, w 2021 r. - 59 343, tj. o 10 207 (o 20,8%) więcej niż w 2019 r., a w 2022 r. wypłacono 51 694 zasiłków pogrzebowych, tj. o 7 649 (o 12,9%) mniej niż w roku poprzednim.

W związku z wygasaniem epidemii COVID-19 i złagodzeniem obostrzeń z tym związanych nastąpiło zmniejszenie liczby wniosków o zasiłki opiekuńcze i z tytułu kwarantanny. Kwota tych świadczeń wypłacanych przez FER ze środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 zmniejszyła się z 212 762,4 tys. zł w 2020 r. do 60 349,2 tys. zł w 2022 r., tj. o 152 413,2 tys. zł (o 71,6%).

Spadek liczby osób ubezpieczonych w KRUS z 2 305 196 (stan na grudzień 2019 r.) do 2 061 450 (stan na grudzień 2022 r.), tj. o 243 746 (o 10,6%) wynikał przede wszystkim z uwarunkowań demograficznych (zmniejszenie liczby mieszkańców wsi oraz malejąca liczba urodzin).

(akta kontroli str. 138-157, 162-166, 211-217)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie planu finansowego FER. Zmiany planu finansowego zostały dokonane prawidłowo. Koszty zostały przeznaczone na zadania ustawowe FER i realizowane były w ramach FER zgodnie z przepisami prawa, celowo i gospodarnie oraz zostały rzetelnie rozliczone przez dysponenta Funduszu.

³⁸ Dz. U. z 2023 r. poz. 390.

4. Wykonanie planu finansowego Funduszu Administracyjnego

OBSZAR

W planie finansowym FA, zawartym w tabeli nr 26 załącznika nr 13 do ustawy budżetowej na rok 2022, przychody zostały ustalone w kwocie 840 049 tys. zł, a koszty w kwocie 866 168 tys. zł. W trakcie roku, w planie finansowym FA na 2022 rok dokonano trzech zmian w trybie art. 29 ust. 12 ufp oraz jednej zmiany w trybie art. 15zh ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z COVID-19.

Badaniem objęto trzy zmiany planu finansowego FA przeprowadzone w trybie art. 29 ust. 12 ufp oraz jedną w trybie art. 15 zh ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z COVID-19, nie stwierdzając nieprawidłowości. Zmiany planu w zakresie przychodów i kosztów były uzasadnione realizacją celów FA³⁹, zmian dokonano zgodnie z zasadami i trybem określonymi w ww. przepisach.

Plan po zmianach na 2022 r. w zakresie przychodów FA wyniósł 868 084 tys. zł, a w zakresie kosztów 894 203 tys. zł

(akta kontroli str. 444-449, 731-735, 739, 806-944, 948-953)

4.1. Wykonanie planu przychodów FA

Opis stanu faktycznego

Przychody Funduszu Administracyjnego w 2022 r. wyniosły 867 404 tys. zł. Były one niższe o 680 tys. zł, tj. o 0,1% od planu po zmianach (868 084 tys. zł) i wyższe o 94 418,7 tys. zł, tj. o 12,2%, od wykonania w 2021 r. (772 985,3 tys. zł). Wzrost wynikał ze zwiększenia wydatków FER i FS, a tym samym zwiększonym odpisem z tych funduszy na rzecz FA.

Przychody FA pochodziły głównie z odpisu od FER (82,1% zrealizowanych przychodów ogółem w 2022 r.), refundacji kosztów obsługi świadczeń zleconych do wypłaty, rent socjalnych i świadczeń zbiegowych oraz kosztów poboru i ewidencjonowania składek na ubezpieczenie zdrowotne (10,1% zrealizowanych przychodów ogółem) oraz odpisu od FS (7,8% zrealizowanych przychodów ogółem).

W 2022 r. przychody FA z tytułu odpisu od FER zostały zrealizowane w wysokości 712 136 tys. zł, stanowiącej 100% planu po zmianach oraz 113,8% wykonania w 2021 r. (625 845 tys. zł).

Przychody FA z tytułu refundacji kosztów obsługi świadczeń zleconych do wypłaty, rent socjalnych i świadczeń zbiegowych oraz kosztów poboru i ewidencjonowania składek na ubezpieczenie zdrowotne w 2022 r. zostały zrealizowane w kwocie 87 449 tys. zł stanowiącej 99,2% planu po zmianach (88 129 tys. zł) i były niższe o 2 904 tys. zł, tj. o 3,2%, od wykonania w 2021 r. (90 353 tys. zł).

Główny Księgowy Kasy wyjaśniła, że przyczyną niższego wykonania przychodów, w stosunku do 2021 r., było przede wszystkim obniżenie wpływów z różnych dochodów⁴⁰ oraz niższe koszty wypłat świadczeń zbiegowych powstałych w wyniku zmniejszenia liczby świadczeniobiorców.

³⁹ Podstawowe zadania FA, wynikają z art. 79 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Z FA finansowane są również koszty wynagrodzeń wraz z pochodnymi oraz inne koszty, w tym zakup usług i dostaw niezbędne do funkcjonowania KRUS i obsługi realizowanych przez Kasę zadań.

⁴⁰ Pozostałe przychody to m.in. przychody z tytułu: wynagrodzeń dla płatnika (KRUS) za terminową wpłatę do US podatków pobranych od podatników; wynagrodzeń z tytułu wykonywania zadań związanych z ustaleniem prawa i wysokości świadczeń z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa oraz ich wypłatą (Dz. U z 2022 r. poz. 1377); wpływów z tytułu ponadnormatywnego zużycia paliwa za użytkowanie pojazdów do celów służbowych; opłaty za służebność drogi; wpływu kosztów sądowych od pracowników; zwrotu refundacji za naukę; opłaty za wnioski o wydanie interpretacji indywidualnej przepisów ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników.

W 2022 r. odpis od FS został zrealizowany w wysokości 67 819 tys. zł, stanowiąc 100% planu po zmianach i był wyższy o 11 032 tys. zł (o 39,6%) od wykonania w 2021 r. (56 787 tys. zł). Według wyjaśnień Głównego Księgowego Kasy spowodowane to było wzrostem wydatków FS⁴¹.

Przychody FA wykonane w latach od 2019 do 2022 wzrastały i w 2019 r. zostały zrealizowane w kwocie 708 009 tys. zł, w 2020 r. w kwocie 783 227 tys. zł, w 2021 r. nieznacznie spadły w stosunku do przychodów zrealizowanych w roku poprzednim do poziomu 772 985 tys. zł, w 2022 r. osiągnęły poziom 867 404 tys. zł. Główną przyczyną wahań przychodów był wzrost przychodów z FER, przy spadku przychodów z FS i związanych z nimi procentowych odpisów na FA zgodnie z ustawą o ubezpieczeniu społecznym rolników⁴².

(akta kontroli str. 444-449)

Według stanu na koniec 2022 r. należności netto FA wyniosły 3284,7 tys. zł⁴³ (w tym należności przeterminowane – 1249,2 tys. zł⁴⁴) i były niższe o 313,3 tys. zł, tj. o 8,7% od stanu należności netto pozostałych do zapłaty na koniec 2021 r. (3598 tys. zł).

Kwota należności umorzonych w 2022 r. wyniosła 0,5 tys. zł (40 spraw), odroczonech lub rozłożonych na raty 4,9 tys. zł (36 spraw), a spisanych należności przedawnionych 4,3 tys. zł (413 spraw). Dotyczyło to OR KRUS.

(akta kontroli str. 444-449, 565-581, 1044-1075)

Stwierzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

4.2. Wykonanie planu kosztów FA

Opis stanu
faktycznego

Koszty realizacji zadań FA w 2022 r. wyniosły 872 390,5 tys. zł i zostały wykonane w 97,6% planu po zmianach (894 203 tys. zł) i stanowiły 113,8% wykonania w 2021 r. (766 577,7 tys. zł). Wzrost kosztów zadań w 2022 r., w stosunku do roku poprzedniego, wynikał ze wzrostu kosztów składowych zadań FA, których głównymi kosztami realizacji zadań były m.in. wynagrodzenia (w tym osobowe oraz bezosobowe stanowiące łącznie 51,8% kwoty zrealizowanych kosztów ogółem), zakup usług (23,9%) oraz koszty pozostałe (9,7%).

Wykonanie kosztów, niższe o 21 812,5 tys. zł niż w planie po zmianach, wynikało głównie z niższych niż planowano wypłat wynagrodzeń osobowych pracowników, a także dodatkowego wynagrodzenia rocznego. Ponadto, z uwagi na uzyskanie korzystnych cen w przetargach, mniej w 2022 r. wydatkowano środków na koszty usług informatycznych, usług pocztowych⁴⁵, usług remontowych i pozostałych usług (m.in. introligatorskich, komunalnych oraz związanych z eksploatacją budynków i samochodów), Na zmniejszenie kosztów miał również wpływ niższy koszt zakupu energii w związku z zastosowaniem rządowej tarczy antyinflacyjnej oraz działania

⁴¹ Art. 79 ust. 2 pkt 1) ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników stanowi, że FA tworzy się z odpisów od FS i od FER w wysokości do 12% planowanych wydatków FS i do 3,5% planowanych wydatków FER.

⁴² Odpis z FER w 2019 r. wyniósł 574 528 tys. zł, natomiast w latach 2020–2021 wynosił 625 845 tys. zł; odpis z FS systematycznie zmniejszał się i wynosił: w 2019 r. – 72 969 tys. zł, w 2020 r. – 61 816 tys. zł i w 2021 r. – 56 787 tys. zł.

⁴³ Tj. należności pomniejszone o odpis aktualizujący w wysokości 13 612,8 tys. zł

⁴⁴ Należności przeterminowane wystąpiły w Oddziałach Regionalnych KRUS.

⁴⁵ W tym m.in. doręczanie świadczeń do rąk własnych świadczeniobiorców i korespondencja bieżąca z powodu stałego spadku liczby świadczeniobiorców.

oszczędnościowe wprowadzone w KRUS w tym zakresie, wprowadzenie zaleceń dotyczących zmniejszenia zużycia energii oraz w związku z panującymi warunkami atmosferycznymi, na uzyskanie korzystnych cen w przetargach, ponadto z uwagi na niższe koszty zakupu materiałów i wyposażenia, różnych opłat i składek oraz kosztów związanych z pracowniczymi planami kapitałowymi i kosztów szkoleń.

Wykonanie wynagrodzeń w 2022 r. wyniosło 452 190,6 tys. zł⁴⁶, w tym wynagrodzenia osobowe 431 448,5 tys. zł oraz bezosobowe 20 742,1 tys. zł. Wynagrodzenia wykonano w wysokości 99,7% planu po zmianach (453665 tys. zł) w 116,2% wykonania w 2021 r. (389 059,1 tys. zł). Główny Księgowy Kasy wyjaśniła, że główną przyczyną wzrostu wynagrodzeń w stosunku do 2021 r. było jednorazowe zwiększenie funduszu wynagrodzeń osobowych w 2022 r. w związku z efektywną realizacją zadań oraz wysoką jakością wykonywanej pracy.

Wykonanie kosztów zakupu usług w 2022 r. wyniosło 208 211,1 tys. zł i stanowiło 94,9% planu po zmianach (219 407 tys. zł) i 101,9 % wykonania w 2021 r. (204 381,4 tys. zł). Wzrost kosztów w 2022 r. w stosunku do 2021 r., według wyjaśnień Głównego Księgowego Kasy, spowodowany był wyższymi cenami zakupu usług remontowych oraz wzrostem cen innych usług, np. ochrony i monitoringu, sprzątnia, usług komunalnych itp.

Wykonanie kosztów pozostałych, tj. amortyzacji i innych kosztów⁴⁷, w 2022 r. wyniosło 84 699,5 tys. zł, co stanowiło 91,1% planu po zmianach (92 152,0 tys. zł) i 125% wykonania w 2021 r. (67 762,2 tys. zł). Główny Księgowy Kasy wyjaśniła, że przyczyną niższego wykonania planu po zmianach był fakt uzyskania korzystnych cen w przetargach oraz późniejsze niż planowano przekazanie środków trwałych do użytkowania, a w efekcie niższe naliczenie amortyzacji w 2022 r. Ponadto poniesiono niższe koszty zakupu energii w związku z zastosowaniem rządowej tarczy antyinflacyjnej, wprowadzeniem zaleceń dotyczących zmniejszenia zużycia energii oraz w związku z panującymi warunkami atmosferycznymi, a także z uwagi na niższe koszty zakupu materiałów i wyposażenia, różnych opłat i składek oraz kosztów związanych z pracowniczymi planami kapitałowymi i kosztów szkoleń.

W latach 2019–2022 koszty realizacji zadań FA wyniosły: w 2019 r. – 706 911 tys. zł, w 2020 r. – 741 781,7 tys. zł i w 2021 r. – 766 577,7 tys. zł, natomiast w 2022 r. – 872 390,5 tys. zł. Główną przyczyną rosnącej tendencji kosztów FA był wzrost wynagrodzeń głównie osobowych pracowników KRUS, w tym w związku z ich jednorazowym zwiększeniem w 2021 r. i w 2022 r. Na rosnącą tendencję kosztów FA miał również wpływ wzrost kosztów zakupu usług oraz kosztów pozostałych, na które miały wpływ przede wszystkim koszty usług informatycznych, pocztowych, ochrony i monitoringu, sprzątnia i komunalnych.

(akta kontroli str. 335-350, 444-449, 731-735, 739, 806-944, 948-953)

Wykonanie kosztów majątkowych w 2022 r. w KRUS wyniosło 15131,2 tys. zł, co stanowiło 88,8% planu po zmianach (17 032 tys. zł).

Kwota 796 tys. zł, tj. 5,3% wykonanych kosztów, dotyczyła wydatków majątkowych realizowanych w Centrali KRUS. Plan po zmianach kosztów majątkowych Centrali KRUS zrealizowano na poziomie 99,3%. Zadania dotyczące poniesionych kosztów

⁴⁶ Na podstawie sprawozdania Rb-40 z wykonania, określonego w ustawie budżetowej na 2022 r. planu finansowego państwowego funduszu celowego Fundusz Administracyjny za IV kwartał 2022 r.

⁴⁷ Inne koszty to m.in. zakup materiałów i wyposażenia, zakup energii, opłaty za administrowanie i czynsze za budynki i lokale, odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych – inne koszty stanowią 66,6% kosztów pozostałych.

inwestycyjnych w Centrali dotyczyły przede wszystkim zakupu infrastruktury i sprzętu⁴⁸ na potrzeby funkcjonujących systemów informatycznych obsługujących m.in. realizację świadczeń, jak również zakupu oprogramowania oraz licencji⁴⁹. Zrealizowane w Centrali KRUS zadania inwestycyjne pozwoliły m.in. na odnowienie posiadanego sprzętu informatycznego na którym działają systemy informatyczne wykorzystywane w KRUS, wyposażenie sprzętowe Biura Komunikacji i Współpracy Międzynarodowej oraz Biura Informatyki i Telekomunikacji, rozbudowę i usprawnienie działania użytkowanego systemu Archiwum oraz podwyższenia jakości obsługi medialnej wydarzeń z udziałem przedstawicieli KRUS.

Plan kosztów majątkowych OR KRUS stanowił kwotę 16 230 tys. zł i został zrealizowany w wysokości 14 335,2 tys. zł, tj. w 88,1%. Niepełna realizacja planu w tym zakresie wynikała przede wszystkim z niemożliwości budowy jednej z siedzib placówki terenowej KRUS (dalej PT KRUS) wobec niezakończenia procesu przekazania gruntu pod nieruchomość. Drugą z przyczyn niewykonania planu było odstąpienie od części umowy na zakup samochodów, z powodu nieterminowej realizacji tej umowy i naliczenia kar umownych przez KRUS⁵⁰. Planowane i zrealizowane koszty majątkowe OR KRUS dotyczyły głównie inwestycji budowlanych (64,8% planu) oraz zakupu samochodów (28,4% planu). Inwestycje budowlane w 2022 r. zrealizowano w kwocie 8892,8 tys. zł, tj. 84,6% planu w tym zakresie w wysokości 10 515,5 tys. zł. Dostawy samochodów zrealizowano w kwocie 2917,3 tys. zł, tj. 63,2% planu w wysokości 4618,5 tys. zł.

(akta kontroli str. 1641-1642, 1660-1802, 2117-2194)

W 2022 r. w ramach FA nie wystąpiły zadania finansowane ze środków z budżetu Unii Europejskiej. W 2022 r. nie było przypadków zapłaty przez KRUS odsetek tytułem nieterminowego regulowania zobowiązań. Zobowiązania wymagalne w FA na koniec roku nie wystąpiły. W 2022 r. nie zaciągano kredytów ani pożyczek na finansowanie zadań FA. Jak wyjaśniła Główny Księgowy Kasy, w 2022 r. Prezes KRUS jako dysponent FA nie otrzymał dyspozycji wpłaty środków na Fundusz Przeciwdziałania COVID-19.⁵¹

(akta kontroli str. 806-814, 952-953, 2479-2480)

Badaniem objęto próbę zapisów księgowych dotyczących kosztów FA poniesionych w Centrali KRUS w 2022 r. w łącznej kwocie 65 787,3 tys. zł, z tego dobrane metodą monetarną MUS zapisy dotyczące kosztów bieżących w kwocie 54 005,6 tys. zł i kosztów majątkowych w wysokości 796 tys. zł oraz dobrane celowo koszty bieżące poniesione w ramach skontrolowanych zamówień publicznych w łącznej wysokości 10 985,7 tys. zł. Badana próba stanowiła 69,8% kosztów FA poniesionych w Centrali KRUS populacji podlegających badaniu (94 198,3 tys. zł)⁵². Koszty poniesiono w sposób legalny, gospodarny i były celowe. niezbędne dla prowadzonej działalności.

⁴⁸ Zakup infrastruktury data center (serwery), macierzy i dysków dla systemu archiwum oraz stacji graficznych i monitorów dla komórek organizacyjnych Centrali KRUS.

⁴⁹ Zakup dokumentu prawnego lub umowy określającej warunki korzystania z produktu firmowego, znaku handlowego lub patentu.

⁵⁰ Dotyczy umowy 115/2022 z 29 lipca 2022 na zakup samochodów. KRUS odstąpił od umowy z uwagi na niepełną realizację jej części tj. dostarczenia 15 z 25 wskazanych w umowie samochodów.

⁵¹ Polecenie dokonania wpłaty środków pieniężnych do Funduszu może wydać Prezes Rady Ministrów na podstawie art. 65 ust. 16 lub art. 69 ust. 2 ustawy o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw.

⁵² Z badania wyłączono przelewy redystrybucyjne, wynagrodzenia osobowe pracowników wraz z pochodnymi, składki na Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy, odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych, wpłaty na Pracownicze Programy Kapitałowe finansowane przez podmiot zatrudniający oraz koszty poniżej 1 tys. zł.

Zostały rzetelnie skalkulowane, zrealizowane i opłacone terminowo, udokumentowane oraz zaewidencjonowane zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami.

(akta kontroli str. 1119-1850, 1869-1934)

Badaniem objęto siedem zamówień publicznych, w wyniku których zawarto umowy w łącznej wysokości 142 412,2 tys. zł i poniesiono w 2022 r. koszty w wysokości 17 707,4 tys. zł. Umowy te zrealizowano zgodnie z zakresem rzeczowo-finansowym oraz terminowo, a poniesione koszty służyły realizacji celów FA. Dwa zbadane zamówienia o wartościach powyżej 130 tys. zł, do których zastosowano przepisy ustawy pzp, dotyczyły systemów dziedzinowych funkcjonujących w KRUS. Pięć pozostałych zamówień publicznych realizowano w oparciu o wewnętrzne regulacje dotyczące udzielania zamówień poniżej 130 tys. zł⁵³ i były one wyłączone ze stosowania ustawy pzp. Zamówienia dotyczyły: usługi utrzymania i rozwoju systemu CSF-K⁵⁴, rekonfiguracji urządzeń sieciowych, naprawy dachu, zakupu usługi ubezpieczenia oraz najmu powierzchni biurowej.

Szczegółowej analizie poddano:

1. Dwa zamówienia realizowane na podstawie art. 132 ustawy pzp tj. w trybie przetargu nieograniczonego: „usługi utrzymania i rozwoju systemu nSJU⁵⁵”, w wyniku którego poniesiono koszty w wysokości 7 758,7 tys. zł; usługi utrzymania i rozwoju Systemu WORKFLOW⁵⁶”, w wyniku którego poniesiono koszty w kwocie 7 701,9 tys. zł.

2. Pięć zamówień, do przeprowadzenia których nie zastosowano ustawy pzp: „rekonfiguracja urządzeń zabezpieczających sieć”, (wyłączone na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy pzp), w wyniku którego poniesiono koszty 155 tys. zł; „zakup usługi ubezpieczenia floty samochodowej KRUS⁵⁷” (wyłączone z ustawy pzp w związku z art. 103 ustawy z 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej⁵⁸), w wyniku którego do 2022 r. przypisano koszty w wysokości 205,1 tys. zł; „najem powierzchni biurowej i miejsc postojowych⁵⁹” (wyłączone na podstawie art. 11 ust. 1 pkt 6 ustawy pzp), w wyniku którego poniesiono koszty w wysokości 408,4 tys. zł; „pokrycie dachu budynku C/KRUS płynną membraną zabezpieczającą” (wyłączone na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy pzp), w wyniku którego poniesiono w 2022 r. koszty w kwocie 150,3 tys. zł; „usługi utrzymania i rozwoju systemu CSF-K” (wyłączone na podstawie art. 214 ust. 1 pkt 5 ustawy pzp), w wyniku którego w 2022 r. poniesiono koszty w wysokości 1 328 tys. zł.

Działania zamawiającego w zakresie udzielenia ww. zamówień były zgodne z przepisami ustawy pzp oraz z wewnętrznymi regulacjami dotyczącymi udzielania zamówień publicznych, poza przypadkami opisanymi w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

⁵³ Zarządzenie nr 23 Prezesa KRUS z 16 grudnia 2020 r. w sprawie realizacji zamówień publicznych, których wartość nie przekracza kwoty 130 000 zł oraz wyłączonych ze stosowania przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych (dalej Zarządzenie nr 23 Prezesa KRUS).

⁵⁴ Umowa nr 105/2022 z dnia 4 lipca 2022 r. dotycząca „utrzymania i rozwoju Systemu CSF-K” (dalej umowa CSF-K) zawarta w kwocie 2 025,8 tys. zł

⁵⁵ Umowa nr 85/2022 z dnia 31 maja 2022 r. dotycząca „Kompleksowej obsługi i rozwoju systemu informatycznego nSIU wspomagającego obsługę ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych, świadczeń krótkoterminowych oraz postępowań wypadkowych” (dalej umowa nSIU), zawarta w kwocie do 84 378 tys. zł

⁵⁶ Umowa nr 32/2022 z dnia 22 marca 2022 r. dotycząca „Usługi utrzymania i rozwoju systemu WORKFLOW” (dalej umowa na WORKFLOW), zawarta w kwocie do 51 537 tys. zł

⁵⁷ Umowa nr 112/2022 z 19 lipca 2022 r. zawarta w kwocie 898,7 tys. zł.

⁵⁸ Dz. U. z 2021 r. poz. 1130 ze zm.

⁵⁹ Umowa nr 99/2022 (128/2022) z dnia 23 czerwca 2022 r. o szacunkowej wartości 3 267,4 tys. zł.

Plan zamówień publicznych na 2022 r. został terminowo zamieszczony w Biuletynie Zamówień Publicznych, prezentowano także we właściwy sposób aktualizacje planu, spełniając wymogi z art. 23 ust. 1 i 4 ustawy pzp. Zamawiający terminowo przekazał roczne sprawozdanie o udzielonych zamówieniach za 2022 r., co było zgodne z art. 82 ust. 2 ustawy pzp.

(akta kontroli str. 1034-1043, 1119-1659, 1935-1980)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

W przypadku dwóch postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, tj. na najem powierzchni biurowej przy ul. Rejtana 17⁶⁰ i na pokrycie dachu budynku Centrali KRUS⁶¹ nie spełniono wymogu §5 ust. 10 zarządzenia nr 23 i nie przedłożono Prezesowi Kasy informacji o wyborze oferty z akceptacją zastępcy Prezesa, co było konieczne dla zamówień, których wartość netto przekracza 80 tys. zł, a w przypadku zamówienia na powierzchnię biurową nie wskazano także uzasadnienia zastosowania danego trybu zamówienia.

Wicedyrektor Biura Administracji i Inwestycji (dalej BAI) KRUS wyjaśnił, że powodem braku zastosowania ww. wymogów był: „(...) szczególny natłok pilnych prac, związanych m. in. z koniecznością zapewnienia niezakłóconej ciągłości funkcjonowania Biur Centrali KRUS mieszczących się w budynku przy ul. Rejtana 17”. Dodatkowo Wicedyrektor BAI wyjaśnił: „Prowadzący postępowanie pracownik został pouczony o konieczności każdorazowego stosowania zasad wyżej wymienionego Zarządzenia, natomiast kierownictwo BAI wzmocni nadzór nad weryfikacją i realizacją jego zapisów.”. Prezes KRUS wyjaśniła m. in. że tempo związane z procedowaniem zamówienia i bieżące obowiązki spowodowały, że nie został zachowany wymóg ww. zarządzenia i pouczono w tej sprawie pracownika.

Powyższe nieprawidłowości nie miały wpływu na wynik postępowania.

Opis stanu
faktycznego

W przypadku postępowania dotyczącego udzielenia zamówienia publicznego na najem powierzchni biurowej przy ul. Rejtana 17, w dokumencie dotyczącym ustalenia wartości zamówienia w kwocie 2765 tys. zł, jako podstawę wyłączenia ze stosowania ustawy pzp podano art. 2 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy stanowiący, że do udzielania zamówień klasycznych oraz organizowania konkursów, których wartość nie przekracza kwoty 130 tys. zł nie stosuje się ww. ustawy, zamiast wskazania wyłączenia z art. 11 ust. 1 pkt 6 ustawy pzp dotyczącego nabycia własności lub innych praw do istniejących budynków lub nieruchomości. Prezes KRUS wyjaśniła, że: „Omyłkowo wprowadzono niewłaściwy zapis. Błąd oczywisty popełniony przez pracownika.”

(akta kontroli str. 1496-1596, 1935-1980)

Koszty działań informacyjno-promocyjnych realizowanych w KRUS w 2022 r. z Funduszu Administracyjnego wyniosły 734,9 tys. zł i wzrosły w stosunku do 2021 r. o 23,8%⁶² głównie z uwagi na realizację nowych zadań promocyjnych jak i zwiększenia zakresu zadań w działaniu realizowanym w 2022 r. Udział kosztów tych działań w kosztach FA ogółem wyniósł 0,08% tj. analogicznie jak w roku 2021. Działania promocyjno-informacyjne były realizowane przez Biuro Komunikacji i Współpracy

⁶⁰ Realizowanego na podstawie wniosku 0000-AI222.6.2022 09.06.2022 r. dotyczącego umowy 99/2022 (128/2022) z dnia 23 czerwca 2022 r. z Warszawski Holding Nieruchomości Spółka Akcyjna. Kwota kosztów w 2022 r. wyniosła 408,4 tys. zł.

⁶¹ Realizowanego na podstawie wniosku 0000-AI.2232.193.2022 z 12 lipca 2022 r., dotyczące umowy nr 133/2022 31.08.2022 r z HTH-Novotech Sp. z o.o. Kwota kosztów w 2022 r. wyniosła 150,3 tys. zł.

⁶² Koszty działań promocyjnych w 2021 r. wyniosły 593,4 tys. zł.

Międzynarodowej i były ujęte w planie zadań tej komórki. Ponadto realizacja działań informacyjno-promocyjnych KRUS wynikała z wewnętrznych dokumentów w tym: Księgi procesów Zintegrowanego Systemu Zarządzania, w której wskazano m.in. upowszechnianie informacji o działalności Kasy w mediach; jak również planu działania KRUS na lata 2021–2025, w którym wskazano cel z zakresu informowania o ubezpieczeniu społecznym rolników i budowanie zaufania społecznego do KRUS. Szczegółową kontrolą objęto trzy (największe kwotowo) zadania⁶³ zrealizowane w łącznej kwocie 191,9 tys. zł, co stanowiło 27,2% kosztów poniesionych w przedmiotowym zakresie z FA. Wszystkie działania były uzasadnione, nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 1803-1850, 2034-2116)

Stan zobowiązań FA na koniec 2022 r., wyniósł 84 271 tys. zł. Było to więcej o 16 230 tys. zł, tj. 23,9%, od stanu zobowiązań na koniec 2021 r. (68 041 tys. zł). Przyczyną wzrostu, według Głównego Księgowego KRUS, były przede wszystkim wyższe zobowiązania wobec odbiorców i dostawców usług, a także rozliczenia z ZUS w zakresie odprowadzanych składek. Nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

(akta kontroli str. 2470-2478)

Badanie kosztów dystrybucji energii elektrycznej

Opis stanu faktycznego

Koszty energii elektrycznej Centrali KRUS dotyczące trzech lokalizacji⁶⁴, poniesione ze środków FA w 2022 r., wyniosły łącznie 562,1 tys. zł⁶⁵. Było to o 43,2 tys. zł mniej, tj. o 7,1%, niż w 2021 r. (605,3 tys. zł). W ramach kosztów energii elektrycznej, koszty usług dystrybucji energii elektrycznej w 2022 r. wyniosły 263 tys. zł⁶⁶. Było to o 18,7 tys. zł mniej, tj. o 7,7%, niż w 2021 r. (244,3 tys. zł).

(akta kontroli str. 311-329)

Rozliczanie należności za energię elektryczną w najmowanych przez Centralę KRUS lokalach w budynku przy ul. Rejtana 17 w Warszawie, następowało na podstawie refaktur wystawianych przez wynajmującego. W umowach najmu tych lokali nie przewidziano uprawnień KRUS w zakresie dostępu do faktur źródłowych dotyczących energii elektrycznej wystawionych na rzecz wynajmującego przez Operatora Sieci Dystrybucji, dalej OSD.

Prezes KRUS wyjaśniła m.in, że „...w roku 2023 planowane jest podjęcie działań mających na celu rozszerzenie w umowach najmu uprawnień Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w zakresie dostępu do faktur źródłowych w celu przeprowadzenia na ich podstawie analizy kosztów za poszczególne opłaty związane z dystrybucją energii elektrycznej w roku 2023.”

(akta kontroli str. 311-327, 355-358, 373-380, 2001-2003 pliki 16-21)

⁶³ Dotyczyły one ustalenia zakresu współpracy przy przeprowadzaniu kampanii, w tym zasad umieszczania wątków w audycjach telewizyjnych TVP, zakupu artykułów propagujących działalność KRUS w związku z udziałem w Piknikach z Produktem Polskim oraz zakupu nagród rzeczowych dla laureatów konkursu realizowanego przez Kasę „Bitwa Regionów”

⁶⁴ W budynku przy Al. Niepodległości 190 w Warszawie, w pomieszczeniach najmowanych w budynku przy ul. Rejtana 17 w Warszawie oraz w nieruchomości przy ul. Okrzei 58 w Żyrardowie.

⁶⁵ W kwocie kosztów energii elektrycznej ogółem, uwzględniono koszty energii poniesione w budynku KRUS w Żyrardowie wyłącznie przez Centralę KRUS, bez uwzględnienia kosztów Oddziału Regionalnego KRUS w Warszawie, dalej OR KRUS w Warszawie i Prokuratury Rejonowej w Płocku.

⁶⁶ W kwocie kosztów dystrybucji energii elektrycznej, uwzględniono koszty poniesione przez Centralę KRUS w budynku przy Al. Niepodległości 190 w Warszawie oraz w nieruchomości przy ul. Okrzei 58 w Żyrardowie. W przypadku pomieszczeń najmowanych w budynku przy ul. Rejtana 17 w Warszawie, brak było możliwości wydzielenia kosztów za usługi dystrybucji na refakturach wystawianych przez wynajmującego.

Badaniem objęto koszty dotyczące usług dystrybucji energii elektrycznej w zakresie opłaty sieciowej zmiennej, w punkcie poboru energii elektrycznej PLZELD020001410109, dalej PPE w Żyrardowie⁶⁷, zlokalizowanym w nieruchomości położonej w Żyrardowie, przy ul. Okrzei 58, wynikające z 12 faktur, o łącznej wartości 71,1 tys. zł⁶⁸. Na podstawie pozyskanego od OSD godzinowego profilu energii czynnej pobranej⁶⁹, ustalono, że zastosowanie grupy taryfowej wielostrefowej mogło być korzystne dla KRUS. W najkorzystniejszym dla KRUS wariantcie grupy taryfowej C24, koszty z tytułu opłaty dystrybucyjnej zmiennej byłyby niższe od poniesionych według taryfy C21 w 2022 r. o 24,7 tys. zł⁷⁰.

Prezes KRUS wyjaśniła, że w budynku KRUS w Żyrardowie od 17 maja 2010 r. funkcjonował Zapasowy Ośrodek Obliczeniowy Centrali KRUS, a od 31 grudnia 2015 r. ustanowiono w nim zapasowe miejsce pracy przewidziane m.in. dla kierownictwa KRUS. Z dniem 1 lutego 2016 r. budynek ten został nieodpłatnie przekazany przez OR KRUS w Warszawie, w zarządzanie Centrali KRUS i od tego czasu zadania dotyczące administrowania budynkiem realizowane były przez Biuro Administracji i Inwestycji Centrali KRUS. Ponadto Prezes KRUS wyjaśniła, że w okresie tym, z pomieszczeń biurowo – administracyjnych budynku KRUS w Żyrardowie korzystali zarówno pracownicy Centrali KRUS, tj. Biura Statystyki i Biura Informatyki i Telekomunikacji, jak i pracownicy Placówki Terenowej KRUS w Żyrardowie⁷¹, dalej PT KRUS w Żyrardowie, a od 14 marca 2017 r. również pracownicy Prokuratury Okręgowej w Płocku. Z użytkownikami budynku KRUS w Żyrardowie uzgodniono, że koszty dotyczące energii elektrycznej w pomieszczeniach zajmowanych przez Centralę KRUS i PT KRUS w Żyrardowie, rozliczane będą w proporcji 5:1, a podstawą rozliczeń tych kosztów w pomieszczeniach zajmowanych przez Prokuraturę Okręgową w Płocku, będą wskazania podlicznika oraz stawki określone przez dostawców. Dodatkowo, Prezes KRUS wyjaśniła, że umowa o świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej została zawarta 29 sierpnia 2014 r. W wyniku pierwotnie przeprowadzonej analizy przyjęto, że rozliczanie tych usług następować będzie w grupie taryfowej C21. W rezultacie dwóch aneksów, nastąpiły zmiany w tym zakresie, tj. 5 maja 2015 r. na grupę taryfową C11, a 9 maja 2019 r. na grupę taryfową C21. Prezes KRUS również wyjaśniła, że „... wobec faktu zawarcia umowy o świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej (...) na czas nieokreślony, oraz mając na uwadze charakter pracy Prokuratury Okręgowej w Płocku (jednostka wynajmująca pomieszczenia), oraz co najważniejsze nałożone na KRUS ustawowe zadania, w tym zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego w zakresie ciągłości

⁶⁷ Doboru punktu poboru energii do analizy kosztów usług dystrybucji energii elektrycznej, dokonano na podstawie następujących kryteriów: 1) pobór energii czynnej $\geq 5\ 000$ kWh/m-c; 2) korzystanie przez Odbiorcę z usług OSD, u którego istnieje możliwość zmiany grupy taryfowej na trójstrefową bądź czterostrefową; 3) rozliczanie Odbiorcy w ramach jednej z grup taryfowych: B21, B22, C21, C22a lub C22b; 4) dostęp do danych o ilości energii czynnej pobranej w badanym okresie i przypadającej na poszczególne strefy czasowe w grupach taryfowych wielostrefowych.

⁶⁸ W tym kwota 6 tys. zł stanowiła zobowiązanie 2022 r. Badaniem objęto łączne koszty KRUS za usługi dystrybucji energii elektrycznej (opłata dystrybucyjna zmienna) w budynku w Żyrardowie, z wyłączeniem kosztów ponoszonych przez Prokuraturę Rejonową w Płocku.

⁶⁹ Dane dotyczące łącznego poboru energii czynnej, zarejestrowane przez układ pomiarowy w PPE w Żyrardowie w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2022 r., w podziale na strefy czasowe stosowane dla poszczególnych grup taryfowych C22a, C22b, C23 i C24.

⁷⁰ Różnicę w opłacie sieciowej zmiennej w 2022 r. w grupach taryfowych C21 i C24 w PPE w Żyrardowie, w części dotyczącej KRUS, wyliczono na podstawie: 1) faktur obejmujących koszty dystrybucji energii elektrycznej za okres od stycznia do grudnia 2022 r.; 2) godzinowego profilu energii czynnej pobranej, nałożonego na maskę stref czasowych grupy taryfowej C24, pozyskanego od OSD; 3) stawek opłat za usługi dystrybucji energii elektrycznej dla grupy taryfowej C24, wskazanych w taryfie dla usług dystrybucji energii elektrycznej OSD.

⁷¹ Placówka Terenowa KRUS w Żyrardowie znajduje się w strukturze organizacyjnej OR KRUS w Warszawie.

działania systemów informatycznych, nie było żadnych przesłanek do zmiany jednostrefowej grupy taryfowej C21 za usługę dystrybucji energii elektrycznej obowiązującą Odbiorcę, Centralę KRUS - na wielostrefową.”.

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że w związku z faktem, że OSD umożliwia odbiorcom swoich usług wybór grupy taryfowej, istniała możliwość zoptymalizowania kosztów usług dystrybucji energii elektrycznej poprzez zmianę grupy taryfowej – z jednostrefowej C21, na grupę wielostrefową C24. Przy wyborze grupy taryfowej należało kierować się m.in. rocznym zużyciem energii elektrycznej oraz profilem godzinowym korzystania z energii w strefach czasowych.

W zakresie przeprowadzenia analizy dotyczącej optymalizacji wydatków na usługę dystrybucji energii elektrycznej Prezes KRUS wyjaśniła, że „Mając na uwadze wszystkie wymienione argumenty (...) wyjaśniam, że podjęcie ewentualnych działań mających na celu optymalizację kosztów usługi dystrybucji energii elektrycznej w roku 2023 zmierzających do ewentualnej zmiany grupy taryfowej z jednostrefowej C21 na wielostrefową, może skutkować wieloma czynnikami, m.in. ewentualnym brakiem możliwości rozwiązania dotychczasowej, obowiązującej na czas nieokreślony umowy o świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej (...) i zawarciem nowej umowy, z innym operatorem. Do rozważenia pozostaje fakt, czy najlepsza taryfa byłaby dla zamawiającego jednoznaczna z najtańszą opcją i zapewni bezpieczeństwo, czy zapisana w ewentualnej nowej umowie gwarancja cenowa będzie korzystniejsza, a co najważniejsze zapewni prawidłową gwarancję ciągłości działania systemów informatycznych Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, a także zapewni bezpieczeństwo energetyczne w powyższym zakresie. Mając na uwadze podniesienie tematu przez Najwyższą Izbę Kontroli informuję, że Biuro Administracji i Inwestycji rozważy zasadność przeprowadzenia analizy mającej na celu optymalizację kosztów usługi dystrybucji energii elektrycznej w roku 2023, zmierzających do ewentualnej zmiany grupy taryfowej z jednostrefowej C21 na wielostrefową.”.

(akta kontroli str. 311-334, 359-404, 1981-2000, 2001-2003 pliki 1-15, 2004-2033)

Opis stanu
faktycznego

Na podstawie art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej⁷², dalej ustawa o ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 r., Prezes KRUS został zobowiązany w okresie od dnia 1 grudnia 2022 r. do dnia 31 grudnia 2022 r. do podjęcia działań w celu realizacji obowiązkowego celu zmniejszenia całkowitego zużycia energii elektrycznej w zajmowanych budynkach lub częściach budynków oraz przez wykorzystywane urządzenia techniczne, instalacje i pojazdy. Wymiar obowiązkowego ograniczenia zużycia energii elektrycznej oraz zasady jego wyliczenia, zostały określone w art. 37 ust. 2 tej ustawy.

Prezes KRUS wyjaśniła, że w celu zmniejszenia całkowitego zużycia energii elektrycznej w Centrali KRUS w okresie od dnia 1 grudnia 2022 r. do dnia 31 grudnia 2022 r., wymieniono oświetlenie na energooszczędne w części pomieszczeń, wprowadzono rozwiązania oszczędnościowe polegające m.in. na uniemożliwieniu ogrzewania pomieszczeń klimatyzatorami i wyłączeniu dziesięciu latarni zewnętrznych na parkingu poza godzinami pracy urzędu oraz upowszechniono wśród pracowników informacje o sposobach na zmniejszenie zużycia energii elektrycznej.

⁷² Dz. U. z 2023 r. poz. 269, ze zm.

Ponadto Prezes KRUS wyjaśniła, że podczas narady kierownictwa Kasy przekazano Dyrektorom Oddziałów Regionalnych KRUS zasady postępowania pomagające zmniejszyć zużycie energii elektrycznej. Uzyskano również opinię z Ministerstwa Klimatu i Środowiska w związku z zaistniałymi wątpliwościami dotyczącymi interpretacji przepisów ustawy o ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 r.

(akta kontroli str.335-350)

4.3. Gospodarowanie wolnymi środkami FA

Opis stanu faktycznego

Stan środków FA na rachunku bankowym KRUS na koniec 2022 r. wyniósł 163 802,4 tys. zł. Średniomiesięczny stan środków FA w 2022 r. wynosił 121 336,5 tys. zł, przy czym najwyższy stan środków był listopadzie i wynosił 193 211,7 tys. zł, natomiast najniższy zanotowano w lipcu w kwocie 97 766,8 tys. zł. Zgodnie z §10 rgf, KRUS lokował wolne środki FA, z wyjątkiem środków pochodzących z dotacji z budżetu państwa i otrzymanych w ramach odpisu od FER, o którym mowa w art. 79 ust. 2 pkt 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. W 2022 r. lokowano wolne środki w formie siedmiu depozytów terminowych u Ministra Finansów na łączną kwotę 225 209,1 tys. zł. Średnia z 12 miesięcy kwota lokaty wyniosła 18 767,4 tys. zł. Środki lokowano na okres od 27 do 108 dni. Łączne przychody z tego tytułu wyniosły 2028,8 tys. zł, tj. więcej o 1986,9 tys. zł (o 4742,0%) niż w roku 2021 (41,9 tys. zł). Zwrot wolnych środków pieniężnych FA lokowanych w ciągu 2022 r. w depozycie u Ministra Finansów na podstawie art. 48 ust. 1 ufp, nastąpił z rachunku pomocniczego Banku Gospodarstwa Krajowego na konto bankowe FA w dniu 28 grudnia 2022 r. W dniu 31 grudnia 2022 r. w depozycie u Ministra Finansów nie były lokowane wolne środki FA. W 2022 r. wolne środki FA były lokowane w zakresie przewidzianym w art. 48 ust. 1 ufp. Gospodarowanie wolnymi środkami FA nie miało wpływu na terminową realizację kosztów FA. Środki finansowe pozyskane w ramach przychodów FA w 2022 r. i rozliczone jako koszty FA zostały wykorzystane wyłącznie na sfinansowanie kosztów realizacji zadań. KRUS nie posiadał obligacji skarbowych i innych wolnych środków niż te lokowane w formie depozytów u MF, nie dokonywano także w ramach FA zakupu obligacji skarbowych.

(akta kontroli str. 444-449, 759-801, 1022-1033)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

4.4. Realizacja zadań FA

Opis stanu faktycznego

Zgodnie z art. 79 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, FA jest przeznaczony na finansowanie kosztów obsługi ubezpieczenia i obsługi zadań w zakresie ubezpieczenia zdrowotnego. Zakres finansowania zadań z FA wyszczególniono również § 9 ust. 1 rgf. Zakres kosztów FA nie uległ zmianom w latach 2019–2022. Koszty FA w 2022 r. obejmowały głównie wynagrodzenia, w tym osobowe i bezosobowe wraz z pochodnymi, zakup usług i koszty pozostałe.

Zatrudnienie przeciętne w KRUS w 2022 r. wyniosło 6123 etaty⁷³, i było wyższe o 85 etatów (tj. o 1,4%) w porównaniu do 2021 r. (6039 etatów). W OR KRUS przeciętne zatrudnienie wyniosło 5846 etatów i było wyższe o 68 etatów tj. o 1,2% w porównaniu do 2021 r. (5779 etatów), a w Centrali KRUS 274 etaty i było wyższe o 17 etatów (tj. o 6,5%) w porównaniu do 2021 r. (257 etatów).

⁷³ W tym pracownicy służb obsługi technicznej (18 osób).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na jednego pełnozatrudnionego w KRUS w 2022 r. wyniosło 5871,6 zł i było wyższe o 811 zł (tj. o 16,0%) w porównaniu do 2021 r. (5059,6 zł). W OR KRUS przeciętne wynagrodzenie wyniosło 5719,3 zł i było wyższe o 814,5 zł (tj. o 16,6%) w porównaniu do 2021 r. (4904,8 tys. zł), a w Centrali KRUS przeciętne wynagrodzenie to wyniosło 8991,6 zł i było wyższe o 584,0 zł (tj. o 6,9%) w porównaniu do 2021 r. (8407,6 tys. zł).

Liczba osób, które wykonywały zadania na podstawie umowy zlecenia w 2022 r. wyniosła 1091 osób, tj. o 75 osób mniej (6,4%), niż w 2021 r. (1166 osób), w tym 1072 umowy, tj. 98,3%, zawarto z osobami wykonującymi zadania podstawowe, a 27 umów, tj. 1,7%, z osobami wykonującymi zadania pomocnicze⁷⁴. W 2022 r. w KRUS zawarto umowy zlecenia ze 107 pracownikami własnymi, tj. mniej o 6 osób (o 5,3%), i mniej o 113 osób w porównaniu do roku 2021. W latach 2019–2022 nie zawierano umów i nie ponoszono kosztów dotyczących usługi wynajmu pracowników w ramach tzw. body leasing.

(akta kontroli str. 948-953, 962-975, 978-1043)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie planu finansowego FA. Zmiany planu finansowego zostały dokonane prawidłowo. Koszty realizowane były w ramach FA zgodnie z przepisami, zawartymi umowami, celowo i gospodarnie oraz zostały rzetelnie rozliczone. W ramach badania kosztów dystrybucji energii elektrycznej nie stwierdzono nieprawidłowości. Skontrolowane siedem zamówień publicznych udzielone zostało zgodnie z wymogami ustawy pzp oraz z wewnętrznymi regulacjami w tym zakresie. W dwóch przypadkach stwierdzono nieprawidłowości polegające na niepełnym zastosowaniu wewnętrznych regulacji dotyczących udzielania zamówień wyłączonych z ustawy pzp. Nie miały one wpływu na wybór kontrahenta oraz na bieżące koszty FA i prawidłowość zawarcia i realizacji umów.

OBSZAR

5. Sprawozdawczość

Opis stanu
faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzenia sprawozdań:

- rocznych sprawozdań za 2022 r. dysponenta części 72 – KRUS: Rb-23 Sprawozdanie o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych Rb-27 Sprawozdanie z wykonania planu dochodów budżetowych Rb-28 Sprawozdanie z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich, Rb- BZ 1 Sprawozdanie z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym,
- w zakresie operacji finansowych KRUS – łącznego - Rb-Z Kwartalnego sprawozdania o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji za IV kwartał 2022 r. i Rb-N Kwartalnego sprawozdania o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych za IV kwartał 2022 r.,
- w zakresie operacji finansowych FER i FA – zbiorczego – Rb-Z i Rb-N za IV kwartał 2022 r.,
- w zakresie operacji finansowych część 72 – KRUS – jednostkowego – Rb-Z i Rb- N za IV kwartał 2022 r.,

⁷⁴ Zadania podstawowe, to zadania wykonywane w komórkach merytorycznych, a pomocnicze w komórkach obsługowych typu kadry, księgowość, administracja, wspomaganie informatyczne.

- Rb-33 Sprawozdanie z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego za IV kwartał 2022 r. (FA i FER), Rb-40 Sprawozdanie z wykonania, określonego w ustawie budżetowej na dany rok budżetowy, planu finansowego państwowego funduszu celowego za IV kwartał 2022 r. (FA i FER), rocznego RB-BZ2 Roczne sprawozdanie z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego w układzie zadaniowym za 2022 r. (FA i FER) oraz Rb-FER Sprawozdanie z wykonania wybranych elementów planu finansowego FER za grudzień 2022 r.

Sprawozdania zostały sporządzone prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym, merytorycznym oraz w terminach wynikających z rozporządzeń Ministra Finansów w sprawie sprawozdawczości budżetowej⁷⁵, w zakresie operacji finansowych⁷⁶ i w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym⁷⁷.

Dane wykazane w sprawozdaniach jednostkowych Centrali KRUS za 2022 r., tj. Rb-23, Rb-27, Rb-28, Rb-BZ1 oraz jednostkowych Rb-N i Rb-Z dla części 72–KRUS były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej Centrali KRUS.

Dane wykazane w sprawozdaniach za 2022 r. dla FER i FA, tj. zbiorczych Rb- 33, Rb-40, Rb-BZ2, Rb-FER, Rb-N i Rb-Z sporządzono na podstawie sprawozdań Centrali KRUS (zgodnych z prowadzoną ewidencją księgową) i 16 sprawozdań OR KRUS.

Procedury dotyczące sporządzania sprawozdań w KRUS zapewniły w sposób racjonalny kontrole prawidłowości sporządzania sprawozdań objętych kontrolą.

W okresie całego 2022 r. Informatyczny System Obsługi Budżetu Państwa TREZOR dla KRUS działał bez zastrzeżeń, nie stwierdzono przypadków błędnego funkcjonowania systemu.

(akta kontroli str. 405-758)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez KRUS sprawozdania budżetowe (roczne i za IV kwartał 2022 r.) i w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2022 r. Sprawozdania zostały sporządzone terminowo oraz prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym i merytorycznym. Kwoty wykazane w sprawozdaniach dysponenta części 72 – KRUS i w sprawozdaniach jednostkowych dysponenta funduszy FER i FA sporządzonych w Centrali KRUS były zgodne z danymi wynikającymi z prawidłowo prowadzonej ewidencji księgowej w Centrali KRUS. Procedury dotyczące sporządzania sprawozdań w KRUS zapewniły w sposób racjonalny kontrole prawidłowości sporządzania sprawozdań objętych kontrolą.

V. Wniosek

Wniosek

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o wzmocnienie nadzoru w zakresie prowadzenia prawidłowej dokumentacji przy udzielaniu zamówień publicznych wyłączonych ze stosowania ustawy Prawo zamówień publicznych.

⁷⁵ Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 9 stycznia 2018 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej, (Dz. U. z 2020 r. poz. 1564, ze zm.) – uchylone z dniem 22 stycznia 2022 r.; aktualnie obowiązuje Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 11 stycznia 2022 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej, (Dz. U. poz. 144 ze zm.).

⁷⁶ Rozporządzenie Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych, (Dz. U. poz. 2396, ze zm.).

⁷⁷ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1731 t. j.).

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie⁷⁸ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 21 kwietnia 2023 r.

Wiceprezes
Najwyższa Izba Kontroli
Małgorzata Motylow

/-/

---

⁷⁸ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonych kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres mailowy.